

POLSKA

Raport roczny dotyczący działań zmierzających do osiągnięcia równowagi pomiędzy zdolnością połowową a wielkością dopuszczalnych połowów

Raport dotyczy okresu od 1 stycznia do 31 grudnia 2014 r.

Wprowadzenie

Zgodnie z art. 22 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1380/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie wspólnej polityki rybołówstwa, zmieniającego rozporządzenia Rady (WE) nr 1954/2003 i (WE) nr 1224/2009 oraz uchylającego rozporządzenia Rady (WE) nr 2371/2002 i (WE) nr 639/2004 oraz decyzję Rady 2004/585/WE, państwa członkowskie Unii Europejskiej są zobowiązane przekazywać Komisji Europejskiej do 31 maja każdego roku sprawozdania na temat równowagi pomiędzy zdolnościami połowowymi swoich flot a swoimi uprawnieniami do połowów.

I. PODSUMOWANIE RAPORTU

Na dzień 31.12.2014 r. polska flota liczyła 873 statki rybackie (wraz ze statkami poławiającymi na Zalewach: Wiślanym i Szczecińskim). Łączna zdolność połowowa tych statków wynosiła 34 033,64 GT i 81 538,04 kW. Polskie rybołówstwo generalnie dzieli się na dwa podstawowe sektory: rybołówstwo bałtyckie (zaangażowana jest zdecydowanie przeważająca część floty) oraz rybołówstwo dalekomorskie.

Podstawowymi gatunkami poławianymi przez polskich rybaków w Morzu Bałtyckim są: dorsz, szprot, śledź, łosoś, troć, ryby płaskie i inne o mniejszym znaczeniu użytkowym. Do głównych gatunków poławianych przez polskie statki dalekomorskie należą: dorsz, czarniak, karmazyn, halibut, makrela, ostrobok.

Polska od dnia przystąpienia do Unii Europejskiej ściśle przestrzega zasad systemu, dotyczącego bilansowania wprowadzanej i wycofywanej z rybołówstwa zdolności połowowej, aktualnie określonego w art. 23 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1380/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie wspólnej polityki rybołówstwa.

II. Opinia nt. równowagi pomiędzy zdolnością połowową a zasobami

Biorąc pod uwagę stan dostępnych żywych zasobów morza oraz przysługujące Polsce możliwości połowowe na Morzu Bałtyckim, stwierdzić należy, że istniejący stan floty wymaga zmian. Polska, od dnia przystąpienia do Unii Europejskiej do końca 2013 r., zredukowała w ponad 40% zdolność połowową. Jednakże, mając na uwadze dynamiczne zmiany zachodzące w składzie ichtiofauny Morza Bałtyckiego, niepewność w tym zakresie doradztwa naukowego ICES, a także wahania dostępności możliwości połowowych, dochodzi do czasowej nierównowagi pomiędzy zdolnością połowową, a dostępnymi zasobami.

Wprawdzie w ostatnich latach potencjał połowowy uległ bardzo dużemu zmniejszeniu, jednak ze względu na fakt, że przeważająca część floty rybackiej zalicza się do rybołówstwa przybrzeżnego i nie posiada alternatywnych w stosunku do Morza Bałtyckiego łowisk, niezbędne będzie podjęcie, przerwane z końcem 2011 r., programu trwałego wycofania z eksploatacji statków rybackich. W związku z tym, planowane jest wspieranie osiągnięcia równowagi pomiędzy zdolnością połowową a dostępnymi zasobami poprzez zwiększanie ekonomiczności prowadzenia działalności połowowej. Narzędziem służącym powyższemu celowi będzie program trwałego i tymczasowego zaprzestania działalności połowowej, które będą stanowić w ograniczonym zakresie kontynuację działalności tych programów z lat minionych. Będzie to przejściowy element ochrony zasobów, który pozwoli na zrekompensowanie rybakom niesprzyjających warunków ekonomicznych dla połowów. W związku z tym opracowany został Plan działania dotyczący segmentów nie zrównoważonych, określony w art. 22 ust. 4 rozporządzenia Rady (UE) nr 1380/2013.

III. SEKCJA A Opis

floty rybackiej

Polskie rybołówstwo generalnie dzieli się na 2 podstawowe sektory:

- rybołówstwo bałtyckie (zaangażowana jest zdecydowanie przeważająca część floty),
- rybołówstwo dalekomorskie.

Polska flota bałtycka na dzień 31.12.2014 r. liczyła 870 statków rybackich. Łączna zdolność połowowa tych statków wynosiła 16 782,64 GT i 66 947,04 kW. Flota ta obejmuje statki rybackie operujące na wodach Morza Bałtyckiego oraz morskich wodach wewnętrznych, w tym na Zalewach Wiślanym i Szczecińskim.

Polska flota dalekomorska na dzień 31.12.2014 r. liczyła 3 statki rybackie. Łączna zdolność połowowa tych statków wynosiła 17 251 GT i 14 591 kW. Flota dalekomorska obejmuje statki rybackie operujące wyłącznie na wodach poza Morzem Bałtyckim oraz poza wodami wewnętrznymi RP.

Rodzaje wykonywanego rybołówstwa

Rybołówstwo bałtyckie

Podstawowymi gatunkami ryb poławianymi przez polskich rybaków w Morzu Bałtyckim są: dorsz, szprot, śledź, łosoś, troć, ryby płaskie i inne o mniejszym znaczeniu gospodarczym. Spośród podstawowych gatunków bałtyckich istotne dla polskich rybaków (szczególnie dla floty przybrzeżnej) są połowy dorsza, które podlegają ograniczeniom wynikającym m. in. z planu odbudowy zasobów tego gatunku (ograniczanie wzrostu limitów połowowych, okresy ochronne i obostrzenia w stosowaniu niektórych narzędzi połowowych). W coraz większym stopniu na dochody polskich rybaków wpływają połowy ryb pelagicznych (szproty i śledzie). Rybami chętnie poławianymi i równie cennymi gospodarczo są także troć i ryby płaskie. W 2014 r. połowy na Morzu Bałtyckim wynosiły: dorsza –

11 903,70 t, łososia – 3108 sztuk, szprota – 58 588,18 t, gładzicy – 88,24 t, śledzia zachodniego (22-24) – 2 313,83 t, śledzia centralnego (25-27, 28.2, 29 i 32) – 25 823,07 t, troci – 30 921 sztuk oraz storni – 12 633,96 t.

Rybołówstwo dalekomorskie

Głównymi rejonami prowadzenia połowów przez statki dalekomorskie były obszary zarządzane przez Komisję Rybołówstwa Północno-Wschodniego Atlantyku (NEAFC), obszar M. Północnego i wody norweskie. W 2014 roku polskie statki prowadziły również połowy na wodach afrykańskich, będących pod jurysdykcją Islamskiej Republiki Mauretańskiej, Republiki Angoli oraz Republiki Gwinei. Do głównych gatunków poławianych przez polskie statki dalekomorskie należą: na łowiskach NEAFC - dorsz, płamiak, czarniak, karmazyn, halibut. Na łowiskach północno-zachodniej części Afryki główne gatunki występujące w połowach to - makrela, ostrobok, sardynka, sardynela atlantycka, pałasz. Przyznawane Polsce kwoty dalekomorskie są w pełni wykorzystywane, poprzez połowy bądź wymianę kwot, głównie z Niemcami, Wlk. Brytanią, Łotwą, Estonią, Hiszpanią, Portugalią. Szanse dla rozwoju polskiej floty dalekomorskiej zależą od uzyskania możliwości połowowych na ww. łowiskach. W 2014 r. połowy dalekomorskie wyniosły łącznie ok. 52 tys. ton.

Zmiany we flocie

Zmiany we flocie, z uwzględnieniem jej podziału na flotę bałtycką i flotę dalekomorską, przedstawia poniższa tabela.

	Stan 31.12.2013 r.			Stan 31.12.2014 r.			Zmiana		
	GT	kW	Liczba statków	GT	kW	Liczba statków	GT	kW	Liczba statków
Łącznie	33 915,72	81 381,48	838	34 033,64	81 538,04	873	+ 117,92	+ 156,56	+ 35
Flota dalekomorska	17 251,00	14 591,00	3	17 251,00	14 591,00	3	-	-	-
Flota bałtycka	16 664,72	66 790,48	835	16 782,64	66 947,04	870	+ 117,92	+ 156,56	+ 35

W 2014 r. do rybołówstwa zostało wprowadzonych dodatkowych 35 jednostek, wyłącznie w segmencie floty obejmującym statki o długości całkowitej poniżej 8 m.

Zwiększenie stanu liczbowego floty rybackiej nastąpiło w wyniku wprowadzania dodatkowych jednostek rybackich w ramach zdolności połowowej, która była niewykorzystywana do wykonywania rybołówstwa morskiego wskutek wycofywania statków oraz zmniejszania zdolności połowowych statków znajdujących się w rejestrze.

Jednocześnie flota bałtycka podlegała procesowi modernizacji, obejmującemu przebudowy i wymiany statków oraz wymiany silników. Tytułem wsparcia programu modernizacji floty rybackiej, realizowanego zarówno w ramach środka 1.3 Inwestycje

na statkach rybackich i selektywność Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”, jak i z wykorzystaniem środków własnych właścicieli statków rybackich, minister właściwy ds. rybołówstwa kontynuował w roku 2014 przyznawanie dodatkowej zdolności połowowej, której źródłem była zdolność po statkach wycofanych z wykonywania rybołówstwa morskiego z urzędu. Powyższa zdolność przyznawana była na cele związane z modernizacją floty rybackiej zgodnie z przyjętymi w 2010 roku *Zasadami przyznawania zdolności połowowej pozostającej w dyspozycji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi*, opracowanymi przez Zespół zrzeszający przedstawicieli środowiska rybackiego, powołany Zarządzeniem Nr 3 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 marca 2010 r.

W 2014 r. przeprowadzono modernizację 27 statków rybackich, wykorzystując przyznaną na powyższy cel przez Ministra dodatkową zdolność połowową w łącznej wielkości 93,2 GT oraz 43 kW. W ramach kontynuacji programu wspierania modernizacji floty w 2014 r. Minister przyznał łącznie 28,83 GT oraz 11 kW na modernizację kolejnych jednostek.

IV. SEKCJA B

Wpływ programów redukcji nakładu połowowego na zdolność połowową floty

W 2014 r. nie realizowano trwałego wycofania statków rybackich z rybołówstwa w ramach PO „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich na lata 2007-2013”, ponieważ zakończono realizację Planu Dostosowania Nakładu Połowowego, który był prowadzony w latach 2009-2011.

V. SEKCJA C

Zgodność z systemem entry/exit i z limitem zdolności połowowej floty

Polska ściśle przestrzegała w okresie sprawozdawczym zasad systemu, dotyczącego bilansowania wprowadzanej i wycofywanej z rybołówstwa zdolności połowowej, zgodnie z art. 23 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1380/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie wspólnej polityki rybołówstwa.

Zdolność połowowa polskiej floty rybackiej wpisanej do rejestru statków rybackich na dzień 31 grudnia 2014 r. wynosi 34 033,64 GT oraz 81 538,04 kW.

Zdolność połowowa polskiej floty rybackiej, określona w rejestrze statków rybackich, w żadnym momencie nie przekraczała limitów zdolności połowowej w zakresie GT i kW, o których mowa w załączniku II do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1380/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie wspólnej polityki rybołówstwa (art. 22 ust. 7).

VI. SEKCJA D

Podsumowanie silnych i słabych punktów systemu zarządzania flotą

Plany polepszenia systemu zarządzania flotą

Informacje na temat poziomu zgodności z instrumentami dotyczącymi polityki flotowej

Polska w pełni realizuje wynikające z prawa unijnego ograniczenia w zdolności połowowej floty dotyczące bilansowania wprowadzanej i wycofywanej z rybołówstwa zdolności połowowej. Określona w rejestrze statków rybackich zdolność połowowa polskiej floty rybackiej w żadnym momencie nie przekraczała limitu zdolności połowowej, o której mowa w załączniku II do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1380/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie wspólnej polityki rybołówstwa.

Istotnym elementem systemu zarządzania polską flotą rybacką jest użytkowany rozbudowany system informatyczny. W skład tego systemu informatycznego wchodzi centralna baza danych zawierająca informacje niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania administracji rybackiej i wykorzystywania ich do kontroli wykonywania rybołówstwa. System uwzględnia zależności między procedurami związanymi z rejestracją statków, wydawaniem licencji i zezwoleń połowowych, rejestrowaniem i rozliczaniem połowów oraz posiada blok statystyczny umożliwiający generowanie szerokiego zestawu raportów. Dodatkowo posiada moduł umożliwiający wprowadzanie do bazy danych raportów elektronicznych wysyłanych zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1224/2009¹ oraz z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 404/2011². System ten zbudowany został w nowoczesnej technologii informatycznej, zapewniającej między innymi większą funkcjonalność i szybkość działania oraz możliwość dostępu dla wszystkich uprawnionych użytkowników za pomocą sieci Internet.

Od 2009 r. rozpoczęło się pełne użytkowanie nowoczesnego satelitarnego systemu monitorowania statków rybackich VMS (Vtrack), który w 2014 r. funkcjonował odpowiednio.

Od stycznia 2011 r. wdrożono System Elektronicznej Rejestracji i Elektronicznego Raportowania (ERS-Vcatch) umożliwiający elektroniczne raportowanie dokumentów połowowych, wyładunkowych zgodnych z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1224/2009 oraz rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 404/2011. System ten w 2014 r. działał prawidłowo. Na wszystkich polskich jednostkach o długości całkowitej większej od 12 m tj. na 197 jednostkach wykonane zostały prace umożliwiające elektroniczną rejestrację i raportowanie działalności połowowej, deklaracji wyładunkowej/przeładunkowej drogą

---

¹ rozporządzenie Rady (WE) nr 1224/2009 z dnia 20 listopada 2009 r. ustanawiającego wspólnotowy system kontroli w celu zapewnienia przestrzegania przepisów wspólnej polityki rybołówstwa, zmieniające rozporządzenia (WE) nr 847/96, (WE) nr 2371/2002, (WE) nr 811/2004, (WE) nr 768/2005, (WE) nr 2115/2005, (WE) nr 2166/2005, (WE) nr 388/2006, (WE) nr 509/2007, (WE) nr 676/2007, (WE) nr 1098/2007, (WE) nr 1300/2008, (WE) nr 1342/2008 i uchylające rozporządzenia (EWG) nr 2847/93, (WE) nr 1627/94 oraz (WE) nr 1966/2006 (Dz. Urz. UE L 343 z 22.12.2009 r., str. 1, z późn. zm.)

² rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 404/2011 z dnia 8 kwietnia 2011 r. ustanawiające szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 1224/2009 ustanawiającego wspólnotowy system kontroli w celu zapewnienia przestrzegania przepisów wspólnej polityki rybołówstwa (Dz.Urz. L 112 z 30.4.2011, str.1-153)

elektroniczną. W 2014 r. połowy prowadzone z tych statków były rejestrowane w drodze wypełniania dzienników elektronicznych.

Wdrożony w 2011 r. automatyczny system uprzednich zgłoszeń bazujący na wiadomościach SMS, w 2014 r. działał prawidłowo. Dane przesyłane z jednostki rybackiej były automatycznie umieszczane w czasie rzeczywistym w jednej bazie danych do której możliwy jest dostęp inspektorów poprzez sieć Internet.

Od 2011 r. 3 polskie jednostki dalekomorskie (wszystkie operujące poza wodami Morza Bałtyckiego i prowadzące w poszczególnych latach połowy m.in. na wodach NEAFC, SPRFMO, wodach Maroka, Mauretanii, Svalbardu, Norwegii) rozpoczęły rejestrowanie i raportowanie dziennika połowowego, deklaracji wyładunkowej/przeładunkowej drogą elektroniczną. Od października 2012 r. wszystkie polskie jednostki o długości całkowitej większej niż 12 m rozpoczęły wysyłać raporty elektroniczne na serwer testowy. Raportowanie na serwer produkcyjny zostało wprowadzone 10 czerwca 2013 r.

Warunkiem efektywnego zarządzania flotą rybacką jest zapewnienie równowagi pomiędzy możliwościami połowowymi a dostępnymi żywymi zasobami morza. W związku z czym, w najbliższej perspektywie decydujące będzie dostosowanie wielkości i struktury floty do przysługujących Polsce uprawnień połowowych. Zarządzanie w obu obszarach, oparte dotychczas na przepisach wynikających wprost z prawa unijnego oraz na przepisach ustawy z 2004 r., zostało zmodyfikowane i wzmocnione w nowej ustawie z dnia 19 grudnia 2014 r. o rybołówstwie morskim (Dz. U. z 2015 r. poz. 222), która obowiązuje od dnia 4 marca 2015 r.

Przyjęte rozwiązania obejmują nadanie ministrowi właściwemu do spraw rybołówstwa kompetencji w zakresie zarządzania zdolnością połowową, co pozwoli na efektywne wykorzystanie dostępnego Polsce limitu zdolności połowowej (GT / kW), który z uwagi na jego sukcesywnie zmniejszającą się wielkość powinien być możliwie w każdym czasie związany ze statkami aktywnie wykonywującymi rybołówstwo komercyjne. Przepisy przewidują:

- ustalenie 3 segmentów floty wg ich obszaru działania (flota na morskich wodach wewnętrznych, flota bałtycka, flota dalekomorska) i maksymalnego nakładu połowowego, który może być wykorzystywany w danym segmencie (czyli prowadzić połowy na danych wodach). Jest to efekt zarządzania nakładem połowowym floty poprzez określenie jej struktury i nie ma wpływu na całkowity limit zdolności połowowej (GT/kW) przysługującej Polsce³.
- utratę przez właściciela statku prawa do dysponowania indywidualną zdolnością połowową po upływie pięciu lat od dokonania ostatniego wyładunku organizmów morskich złowionych przy użyciu danego statku rybackiego, jeżeli w tym okresie zdolność ta nie stanie się integralną częścią innego statku aktywnie wykonującego rybołówstwo;

---

³ Ze względu na prawa historyczne oraz specyfikę polskich połowów, część małych statków rybackich może operować w 2 segmentach (Bałtyku oraz morskich wodach wewnętrznych), co nie wpływa jednak na całkowity limit wartości limitu zdolności połowowej (GT / kW) przysługującej Polsce.

- ustalenie trybu zarządzania przez ministra właściwego do spraw rybołówstwa wolną zdolnością połowową, w ramach czego, zakłada się wspieranie unowocześnienia floty oraz w razie potrzeby przekierowanie części statków do innych pod względem poławianych gatunków sektorów, powodujące zmniejszenie presji na połowy gatunków, których zasoby będą aktualnie wymagały odbudowy;
- wzmocnienie możliwości zapobiegania nadmiernemu rozdrobnieniu potencjału połowowego w ramach tzw. „klonowania” (m.in.: odmowa wpisu do rejestru statków rybackich, w miejsce statku uprzednio wycofanego więcej niż jednej nowej jednostki).

VII. SEKCJA E

Informacje na temat zmian procedur administracyjnych w stosunku do zarządzania flotą

W roku 2014 nie było zmian w zakresie stosowania procedur administracyjnych dotyczących prowadzenia rejestru statków rybackich - wpisywania i wykreślenia statków z rejestru oraz zmian wpisów w rejestrze.

VIII. SEKCJA F

Oszacowanie i dyskusja na temat wskaźników równowagi:

Morski Instytut Rybacki - Państwowy Instytut Badawczy w Gdyni dokonał wyliczenia następujących wskaźników ekonomicznych, biologicznych i technicznych dla polskiej floty:

- Wskaźniki biologiczne (na podstawie danych za 2014 r.):
  - wskaźnik zrównoważonego połowu (sustainable harvest indicator);
  - wskaźnik zagrożonych zasobów (stocks-at-risk indicator);
- Wskaźniki techniczne (na podstawie danych za 2014r.):
  - wskaźnik wykorzystania statku (vessel utilisation indicator);
  - wskaźnik nieaktywnej floty (inactive fleet indicator);
- Wskaźniki ekonomiczne (na podstawie danych za 2013 r.):
  - wskaźnik zwrotu inwestycji (ROI);
  - wskaźnik ekonomiczny CR/BER aktualny dochód/dochód równoważący koszty;
  - wskaźnik socjalny FTE- wskaźnik stawki wynagrodzenia za pełny etat pracownika;
  - wskaźnik socjalny wartości dodanej GVA (Gross Value Added).

Wyjaśnienie oznaczeń segmentów floty rybackiej użytych w raporcie⁴:

- VL0010 PG - Statki o długości całkowitej do 10 metrów, poławiające netami i innymi narzędziami biernymi.
- VL1012 PG - Statki o długości całkowitej od 10 do 12 metrów, poławiające netami i innymi narzędziami biernymi.

⁴ segmentacja floty zgodna z zapisami Commission Decision of 18 December 2009 adopting a multiannual Community programme for the collection, management and use of data in the fisheries sector for the period 2011-2013. Rozdział I pkt. 1. lit. d.

- VL1218 DFN - Statki o długości całkowitej od 12 do 18 metrów, połowiąjące netami.
- VL1218 DTS - Trawlery denne o długości całkowitej od 12 do 18 metrów.
- VL1218 HOK - Statki o długości całkowitej od 12 do 18 metrów, połowiąjące takłami⁵.
- VL1824 DTS - Trawlery denne o długości całkowitej od 18 do 24 metrów.
- VL1824 TM - Trawlery pelagiczne o długości całkowitej od 18 do 24 metrów.
- VL2440 TM - Trawlery pelagiczne o długości całkowitej od 24 do 40 metrów.

1. Wskaźnik zrównoważonego odłowu

Wskaźnik ten odzwierciedla w jakim stopniu dany segment floty opiera się na połowie przełowionych stad. Podobnie jak w poprzednich opracowaniach, jako docelową śmiertelność połowową przyjęto śmiertelność FMSY, tj. śmiertelność prowadzącą do maksymalnego zrównoważonego połowu (MSY) w skali wielolecia.

Wartość wskaźnika opracowano na podstawie stad, dla których ICES przygotowuje analityczną ocenę stanu zasobów:

- dorsza zachodniego Bałtyku (podobszary 22-24),
- śledzia zachodniego Bałtyku (podobszary 22-24 i obszar IIIa),
- śledzia centralnego Bałtyku (podobszary 25-29 i 32),
- szprota całego Bałtyku (podobszary 22-32).

Wskaźnik zrównoważonego odłowu poszczególnych sektorów floty wyznaczany jest na podstawie wszystkich stad (n), dla których istnieją wystarczające dane. Wskaźnik zrównoważonego odłowu jest średnią proporcji F/F_{msy} dla poszczególnych stad (i) ważoną przez wyładunki tych stad (V_i):

$$\frac{\sum_{i=1}^{i=n} V_i \frac{F_i}{F_{msy_i}}}{\sum_{i=1}^{i=n} V_i}$$

Im niższa wartość wskaźnika tym w mniejszym stopniu dany segment floty opiera się na połowie przełowionych stad, wskaźnik ten nie powinien przekroczyć wartości 1.

Zgodnie ze wskazówkami STECF wskaźnik nie może być obliczony w przypadku gdy więcej niż 60% połowów stanowi połów stad, dla których śmiertelność połowowa i F_{msy} nie są wyznaczone. Obliczanie tego wskaźnika w oparciu o CPUE (połów na jednostkę nakładu połowowego) nie jest zalecane.

---

⁵ segmenty występujące we flocie w 2011 r., lecz nie w 2012 r. dlatego nie są one uwzględnione w obliczeniach danych biologicznych. Statki z segmentu VL 1824 TM (8 jednostek) zostały włączone w 2012 r. do segmentu VL 2440 TM. Statki z segmentu VL 1218 HOK (3 jednostki) zostały połączone z segmentem VL 1218 DFN.

Wyznaczone dla analizowanych segmentów polskiej floty łowiącej na Bałtyku proporcje pomiędzy obecną, a docelową śmiertelnością połowową (F/F_{msy}) oraz wartości wskaźnika przedstawiono poniżej w tabeli 1.

Tabela 1.. Wskaźnik zrównoważonego odłowu dla analizowanych segmentów polskiej floty łowiącej dorsza, śledzia i szprota w podobszarach 22-32 Bałtyku w latach 2012-2014.

Segment floty	2012	2013	2014
VL0010 PG	0.58	0.62	0.75
VL1012 PG	1.26	1.48	1.28
VL1218 DFN	3.38	1.69	1.55
VL1218 DTS	1.17	1.30	1.51
VL1824 DTS	1.06	1.35	1.41
VL1824 TM	-----	1.35	1.39
VL2440 TM	0.95	1.25	1.30

Wskaźnik zrównoważonego odłowu w latach 2012-2014 roku nie przekroczył wartości 1 tylko dla jednego segmentu floty VL0010 PG. W 2012 roku wskaźnik ten był również poniżej 1 dla VL2440 TM. Oznacza to, że w pozostałych przypadkach segmenty floty polskiej bazują na połowach stad, które są eksploatowane na poziomie wyższym niż FMSY.

2. Wskaźnik zagrożonych zasobów

Wskaźnik zagrożonych zasobów ma na celu monitorowanie sytuacji, w której zagrożone stada są eksploatowane przemysłowo. Wskaźnik przyjmuje wartość 1 gdy połowy stada mającego status zasobów zagrożonych stanowią ponad 10% połowów danego segmentu floty lub gdy dany segment floty wykonuje ponad 10% połowów stada mającego status zasobów zagrożonych, w przeciwnym razie wskaźnik zagrożonych zasobów równa się zero.

$$\sum_{i=1}^{i=n} (1 \text{ jeżeli } (C_i > 0.1C_t) \text{ lub } (C_i > 0.1T_i); \text{ w przeciwnym razie } 0)$$

C_i – połów

C_t – połów całkowity wszystkich stad w obrębie danego segmentu

T_i – całkowity połów stada i , wykonany przez wszystkie segmenty

Do kategorii zasobów zagrożonych kwalifikują się:

- stada których biomasa spadła poniżej B_{lim} ,
- stada dla których zalecono zamknięcie rybołówstwa, zakaz połowów ukierunkowanych, ograniczenie połowów do najniższego możliwego połowu, itp.,
- stada, które obejmują regulacje dotyczące zwracania złowionych ryb do morza w nienaruszonym stanie, bądź dotyczące zakazu wyładunku,
- stada znajdujące się na „czerwonej liście” lub liście CITES.

Spośród ocenianych stad jedynie biomasa dorsza zachodniego Bałtyku jest poniżej B_{lim} . Wyznaczone dla analizowanych segmentów polskiej floty łowiącej na Bałtyku wartości wskaźnika zagrożonych zasobów przedstawiono poniżej w tabeli 2 a-c.

Tabela 2 a-c. Wskaźnik zagrożonych zasobów dla analizowanych segmentów polskiej floty łowiącej dorsza, śledzia i szprota w podobzszarach 22-32 Bałtyku.

a) 2012 rok

Segment floty	Połów dorsza 22-24 [tys. ton]	Suma połówów [tys. ton]	Wskaźnik
VL0010 PG	0.021	8.23	0
VL1012 PG	0.146	4.39	1
VL1218 DFN	0.244	2.42	1
VL1218 DTS	0.336	16.89	1
VL1824 DTS	0.068	8.50	0
VL2440 TM	0.003	80.14	0
suma połówów	0.817	120.57	

Kolorem żółtym zaznaczono w powyższej tabeli segment floty, który przekroczył wartość 1 pod względem *pierwszego warunku* (połowy stada mającego status zasobów zagrożonych stanowią ponad 10% połówów danego segmentu floty).

b) 2013 rok

Segment floty	Połów dorsza 22-24 [tys. ton]	Suma połówów [tys. ton]	Wskaźnik
VL0010 PG	0.046	8.44	0
VL1012 PG	0.252	4.51	1
VL1218 DFN	0.076	1.52	1
VL1218 DTS	0.236	16.39	1
VL1824 DTS	0.076	10.13	1
VL1824 TM	0.008	80.33	0
VL2440 TM	0.012	12.72	0
suma połówów	0.707	134.04	

c) 2014 rok

Segment floty	Połów dorsza 22-24 [tys. ton]	Suma połówów [tys. ton]	Wskaźnik
VL0010 PG	0.036	8.61	0
VL1012 PG	0.252	4.15	1
VL1218 DFN	0.127	3.05	1
VL1218 DTS	0.308	16.19	1
VL1824 DTS	0.113	13.19	1
VL1824 TM	0.002	13.34	0
VL2440 TM	0.010	59.91	0
suma połówów	0.848	118.44	

Tylko w jednym segmencie floty - VL1218 DFN w 2012 roku połów dorsza zachodniego Bałtyku przekroczył 10% połowu tego segmentu (segment floty zaznaczony na żółto). Połowy dorsza zachodniego są nieznaczne, stanowią niecały 1% całkowitego połowu wykonywanego przez polskie rybołówstwo. Jednakże ze względu na spełnienie drugiego warunku (dany segment floty wykonuje ponad 10% połowów stada mającego status zasobów zagrożonych) wskaźnik zagrożonych zasobów dla niektórych sektorów flot wynosi 1 (tabela 2 a-c).

3. Wskaźnik wykorzystania statku

Obliczenia wskaźnika wykorzystania statku zostały oparte o rzeczywiste dane o aktywności bałtyckiej floty rybackiej w latach 2012-2014 (baza ERS). Dzień połowowy został zdefiniowany, zgodnie z Decyzją Komisji z dnia 18 grudnia 2009 r. w sprawie przyjęcia wieloletniego programu wspólnotowego gromadzenia danych, zarządzania nimi i ich wykorzystywania w sektorze rybołówstwa na lata 2011-20136, jako dowolny nieprzerwany okres 24 godzin (lub jego część), w którym statek znajduje się w danym obszarze oraz znajduje się poza portem. Moc silnika (kW) i pojemność statku (GT) została określona na podstawie informacji z danego dnia połowowego (tym samym obliczenia uwzględniają zmiany tych parametrów w trakcie roku). Zgodnie z metodologią DCF faktyczną maksymalną liczbę dni połowowych dla danego segmentu określono biorąc pod uwagę liczbę dni najbardziej aktywnego statku do niego należącego. Nie obliczano teoretycznej liczby dni połowowych. W odróżnieniu od metodologii obliczeń wskaźnika floty nieaktywnej (gdzie uwzględniono tylko statki wpisane do rejestru na dzień 1 stycznia danego roku) w obliczeniach wskaźnika wykorzystania potencjału floty uwzględniono wszystkie statki aktywne w trakcie roku (w tym statki, które weszły do eksploatacji po 1 stycznia danego roku).

---

⁶ notyfikowana jako dokument nr C(2009) 10121 (2010/93/UE).

Tabela 3. Statystyki wykorzystania poszczególnych segmentów statków w latach 2011-2013

Rok	Segment	liczba statków moc i pojemność			aktualny nakład (praca)			maksymalny potencjał (dane z obserwacji)				WSKAŹNIK	
		liczba	kW	GT	dni	kWdni	GTdni	dni na 1 state ⁷ k	dni razem	kWdni	GTdni	kWdni	GTdni
2011 ⁸	VL001 0 PG	447	14 692	1 572	33 020	1 095 998	114 898	212	94 764	3 114 616	333 350	35%	34%
	VL101 2 PG	80	5 235	836	6 982	501 365	81 297	233	18 640	1 219 693	194 904	41%	42%
	VL121 8 DFN	15	1 496	388	1 729	178 737	48 013	181	2 715	270 704	70 190	66%	68%
	VL121 8 DTS	70	10 455	1 967	6 220	889 406	177 258	192	13 440	2 007 426	377 660	44%	47%
	VL182 4 DTS	20	4 991	1 324	1 564	426 661	110 303	165	3 300	823 553	218 381	52%	51%
	VL182 4 TM	14	3 715	919	1 168	326 805	86 820	188	2 632	698 326	172 857	47%	50%
	VL244 0 TM	44	17 990	7 023	5 938	2 472 663	975 146	224	9 856	4 029 715	1 573 222	61%	62%
2011 Suma		690	58 573	14 030	56 621	5 891 635	1 593 734		145 347	12 164 032	2 940 564	48%	54%
2012	VL001 0 PG	455	14 722	1 576	35 334	1 159 208	124 826	231	105 105	3 400 814	363 987	34%	34%
	VL101 2 PG	103	6 676	1 098	8 127	575 076	91 751	220	22 660	1 468 736	241 664	39%	38%
	VL121 8 DFN	42	5 065	1 239	4 760	568 752	144 734	220	9 240	1 114 256	272 609	51%	53%
	VL121 8 DTS	79	11 781	2 254	8 254	1 201 859	242 170	207	16 353	2 438 720	466 558	49%	52%
	VL182 4 DTS	39	9 348	2 444	3 257	786 731	206 373	173	6 747	1 617 201	422 875	49%	49%
	VL244 0 TM ⁹	47	18 146	7 005	6 717	2 589 696	1 009 590	227	10 669	4 119 196	1 590 212	63%	63%
2012 Suma		765	65 738	15 617	66 449	6 881 321	1 819 444		170 774	14 158 922	3 357 904	49%	54%
2013	VL001 0 PG	485	14 483	1 549	38 981	1 230 359	134 715	227	110 095	3 287 529	351 600	37%	38%
	VL101 2 PG	102	6 670	1 118	9 161	612 724	106 637	214	21 828	1 427 436	239 356	43%	45%
	VL121 8 DFN	34	3 925	953	3 206	374 392	89 609	230	7 820	902 806	219 240	41%	41%
	VL121 8 DTS	75	10 372	2 173	8 682	1 172 191	251 495	196	14 700	2 032 824	425 910	58%	59%
	VL182 4 DTS	33	7 214	1 897	3 174	699 742	183 665	171	5 643	1 233 588	324 345	57%	57%
	VL182 4 TM	18	4 955	1 300	2 246	625 231	164 734	194	3 492	961 270	252 137	65%	65%
	VL244 0 TM	42	17 194	6 976	5 067	2 106 726	872 136	213	8 946	3 662 331	1 485 861	58%	59%
2013 Suma		789	64 813	15 966	70 517	6 821 364	1 802 991		172 524	13 507 784	3 298 448	50%	55%
2014	VL001 0 PG	526	14 575	1 581	41 999	1 256 240	136 184	224	117 824	3 264 725	354 121	38%	38%
	VL101 2 PG	107	7 003	1 174	9 198	629 080	107 869	213	22 791	1 491 652	250 015	42%	43%
	VL121 8 DFN	28	2 733	505	2 803	286 957	50 632	219	6 132	598 439	110 700	48%	46%

Uwaga: z powodu łączenia statków między segmentami (w przypadku mniejszej od 10 liczby jednostek) oraz uwzględnienia w obliczeniach wszystkich statków aktywnych w trakcie roku, dane o liczbie statków mocy i pojemności różnią się od danych przedstawionych w tabeli 2.1

⁷ liczba dni w morzu najaktywniejszego statku w danym segmencie.

⁸ bez segmentu VL1218 HOK połączonego, z uwagi na małą liczbę statków (<10), w latach 2012-2013 z segmentem VL1218 DFN.

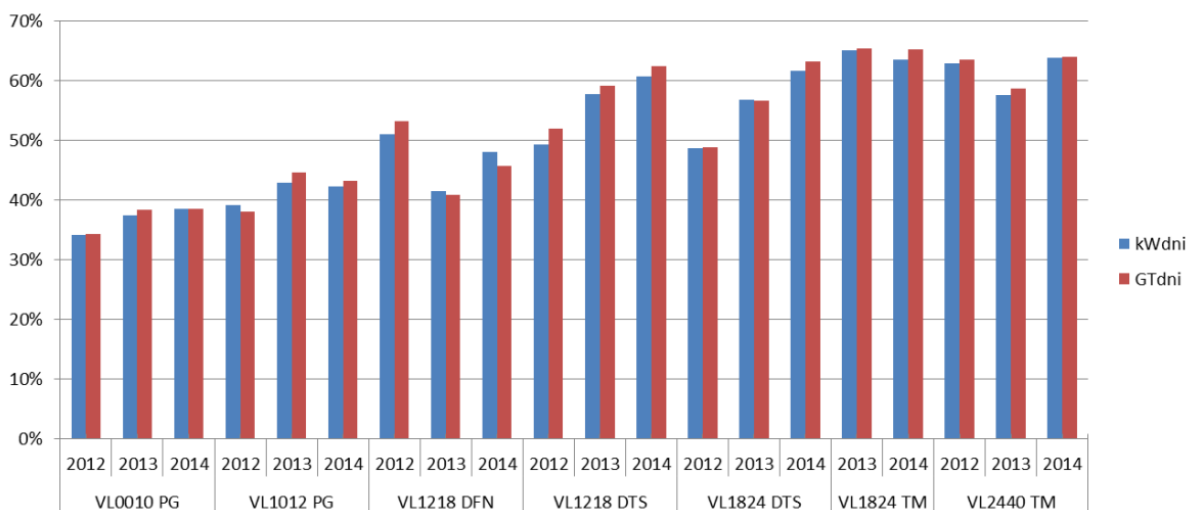
⁹ segment VL1224 TM z uwagi na małą liczbę statków (<10) w 2012 r. połączony z segmentem VL2440 TM.

Rok	Segment	liczba statków moc i pojemność			aktualny nakład (praca)			maksymalny potencjał (dane z obserwacji)				WSKAŹNIK	
		liczba	kW	GT	dni	kWdni	GTdni	dni na 1 statek	dni razem	kWdni	GTdni	kWdni	GTdni
	VL121 8 DTS	73	10 227	2 419	8 963	1 227 617	298 578	198	14 454	2 025 040	478 913	61%	62%
	VL182 4 DTS	35	7 616	1 633	3 747	801 773	176 313	171	5 985	1 302 404	279 252	62%	63%
	VL182 4 TM	21	5 657	1 901	2 518	682 764	235 629	190	3 990	1 074 833	361 190	64%	65%
	VL244 0 TM	43	17 422	7 276	4 530	1 823 148	763 371	164	7 052	2 857 195	1 193 332	64%	64%
2014 Suma		833	65 233	16 489	73 758	6 707 579	1 768 577		178 228	12 614 288	3 027 523	53%	58%

Otrzymane wyniki, opierając się na wskazówkach interpretacyjnych zawartych w wytycznych, wskazują na znaczące niewykorzystanie potencjału połowowego floty rybackiej. We wszystkich segmentach floty obliczony wskaźnik zarówno dla kWdni jak i GTdni dla wszystkich lat jest niższy od referencyjnego (0,7).

Uwagę zwraca rosnący trend wskaźnika wykorzystania statków dla niemal wszystkich segmentów floty za wyjątkiem statków VL1218 DFN (spadek z 51% do 48% w latach 2012-2014). Statki te specjalizują się w połowach dorszy oraz storni przy wykorzystaniu narzędzi stawnych. W latach 2012-2014 r. z uwagi na pogarszającą się kondycję fizyczną dorszy, udział tych ryb w połowach segmentu spadł z 85% do 30% na rzecz wzrostu znaczenia połowów ryb płaskich (z 13% do 47%) oraz pelagicznych (ślodzi, szprotów).

Uwagę zwraca również bardzo niski poziom wykorzystania potencjału w segmentach łodzi rybackich (VL0010 i VL1012), kształtujący się na poziomie 35-45%. Przyczyną takiej sytuacji może być niższa liczba dni połowowych łodzi rybackich prowadzących połowy na Zalewie Wiślanym, wynikająca z naturalnie krótszego sezonu połowowego, związanego z zalodzeniem akwenu. Innym wytłumaczeń niskiego poziomu wskaźnika jest specyfika statków należących do tego segmentu, wśród których znajdują się również statki prowadzące połowy bez nastawienia komercyjnego (np. uprawiające rybołówstwo jako działalność dodatkową lub prowadzące połowy na własny użytek). Łodzie te wychodzą w morze na jeden lub kilka dni w roku, w celu uniknięcia wykreślenia z rejestru statków (z uwagi na przepisy dot. usuwania z rejestru statków nieprowadzących połowów przez 12 miesięcy - o czym mowa dalej).

Rysunek 1. Wykorzystanie w latach 2011 -2014 potencjału floty wyrażonego w GTdniach i kWdniach.

W latach 2012-2014 nastąpił wzrost poziomu wskaźnika dla statków ukierunkowanych na połowy ryb dennych - głównie dorszy oraz storni (VL1218 DTS oraz VL 1824 DTS). Wy tłumaczeniem tego może być zła kondycja biologiczna zasobów dorszy bałtyckich (problem wychudzenia), negatywnie wpływająca na wydajności połowowe (CPUE) bądź coraz bardziej intensywne połowy ryb płaskich. Działania takie skutkują koniecznością zaangażowania większego nakładu dla utrzymania podobnej wartości połowów.

Poziom wskaźnika dla statków specjalizujących się w połowach ryb pelagicznych w latach 2012-2014 nie uległ większym zmianom.

4. Wskaźnik nieaktywnej floty

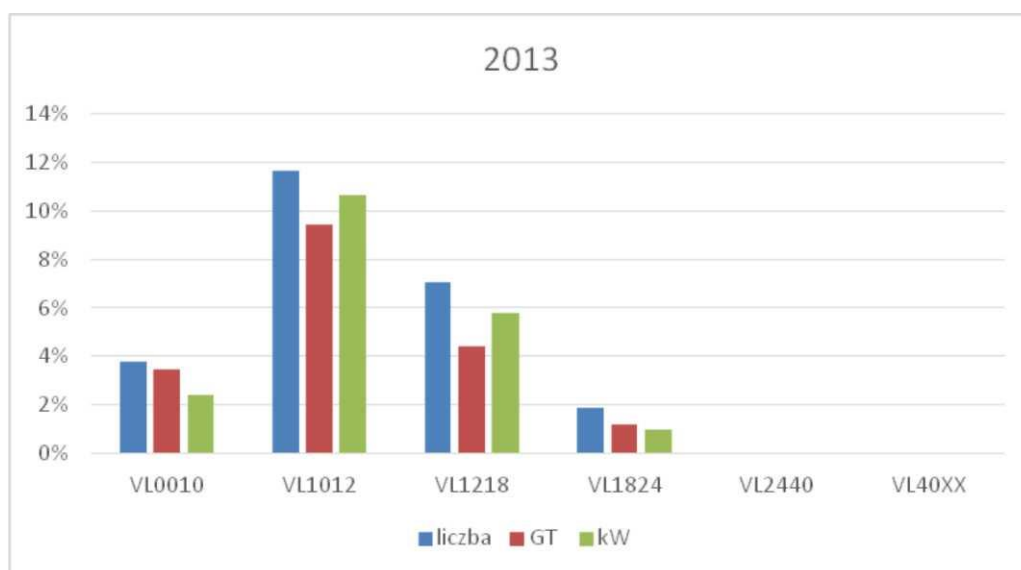
Wskaźniki nieaktywnej floty obliczono dla lat 2012-2014 w oparciu o dane z rejestru statków rybackich, dla jednostek prowadzących połowy na Morzu Bałtyckim, zarejestrowanych 1 stycznia każdego roku z analizowanych lat. Zgodnie z wytycznymi, jako wyznacznik aktywności statku rybackiego przyjęto przynajmniej jeden dzień połowowy zaraportowany przez armatora statku w trakcie roku. Analizę danych przeprowadzono w podziale na klasy długości statków (VL - vessel length), zgodnie z metodologią zbioru danych w ramach DCF (Data Collecting Framework).

Przeprowadzona analiza wskazuje na niski poziom udziału statków nieaktywnych w polskiej flocie bałtyckiej. Dla lat 2012-2014 wynosił on średnio, w odniesieniu do liczby, tonażu i mocy silników 5%, 3% i 4%. Relatywnie najwyższy udział statków nieaktywnych widoczny jest w grupach jednostek do 12 metrów, głównie łodzi o długości od 10 do 12 metrów (15% w 2013 r. i 12% w 2014 r.).

Tabela 4. Statystyki aktywności floty w latach 2011-2014.

Rok	DCF Długość	aktywne			nieaktywne			nieaktywne/ogółem		
		liczba statków	GT	kW	liczba statków	GT	kW	liczba	GT	kW
2011	VL0010	441	1 529	14 590	41	173	1 326	9%	10%	8%
	VL1012	78	856	5 658	14	167	954	15%	16%	14%
	VL1218	107	3 043	14 630	21	534	2 682	16%	15%	15%
	VL1824	32	1 884	7 609	6	360	1 638	16%	16%	18%

2011		705	14 383	60 985	84	1 607	7 499	11%	10%	11%
Suma										
2012	VL0010	439	1 496	14 276	20	83	617	4%	5%	4%
	VL1012	104	1 098	6 990	9	72	465	8%	6%	6%
	VL1218	117	3 300	15 736	7	173	716	6%	5%	4%
	VL1824	45	2 659	10 643				0%	0%	0%
	VL2440	43	6 361	16 850	2	252	643	4%	4%	4%
	VL40XX	1	468	740				0%	0%	0%
2012		749	15 382	65 234	38	579	2 441	5%	4%	4%
Suma										
2013	VL0010	449	1 488	14 043	16	56	455	3%	4%	3%
	VL1012	99	1 063	6 752	18	145	995	15%	12%	13%
	VL1218	111	3 095	14 132	8	149	843	7%	5%	6%
	VL1824	47	2 727	11 018	1	51	227	2%	2%	2%
	VL2440	45	6 743	17 518				0%	0%	0%
	VL40XX	1	468	740				0%	0%	0%
2013		752	15 584	64 203	43	400	2 520	5%	3%	4%
Suma										
2014	VL0010	483	1 497	14 024	19	54	344	4%	3%	2%
	VL1012	106	1 123	6 981	14	117	832	12%	9%	11%
	VL1218	105	2 951	13 012	8	136	799	7%	4%	6%
	VL1824	52	3 072	12 008	1	37	121	2%	1%	1%
	VL2440	46	7 180	17 935				0%	0%	0%
	VL40XX	1	468	740				0%	0%	0%
2014		793	16 291	64 699	42	344	2 097	5%	2%	3%
Suma										

Rysunek 2. Udział [%] nieaktywnych jednostek w liczebności, GT i kW.

5. Wskaźnik zwrotu z inwestycji (ROI)

Wskaźnik zwrotu z inwestycji informuje o efektywności działalności gospodarczej, pozwalając ocenić poziom zwrotu z zaangażowanego w działalność gospodarczej majątku (aktywów). Obliczany jest jako relacja pomiędzy zyskiem a wartością aktywów trwałych (majątku) przedsiębiorstwa. Jeśli wartość wskaźnika jest wyższa od „0” oznacza to, że majątek generuje dochody. W tej sytuacji interpretacja wskaźnika zależy od kosztu bezpiecznej alternatywy. Wartość ROI niższa od zera informuje, że działalność jest deficytowa a permanentne występowanie tej sytuacji oznacza, że przedsiębiorca powinien zastosować zaangażowany w majątek trwały kapitał gdzie indziej. Różnice w wysokości wskaźnika dla poszczególnych segmentów statków rybackich ukazują, która grupa jednostek (segment statków) najefektywniej wykorzystuje zaangażowany w działalność majątek w badanym okresie. Efektywność segmentu jest jednak zakłócana zasadami dotyczącymi przyporządkowywania danej jednostki wyłącznie do jednego segmentu (podczas gdy cechą polskiego rybołówstwa jest wielonarzędziowość połowów w trakcie roku). Ta zasada jest także przyczyną częstego zamykania i otwierania segmentów.

Z obliczeń wyłączono zgodnie z obowiązującą metodyką dane dotyczące bezpośrednich dotacji.

Tabela 5. Wskaźnik zwrotu z inwestycji dla segmentów polskiej floty bałtyckiej - dane w tys. euro, 2013.

l.p.	Wyszczególnienie	PG VL0010	PG VL1012	HOK VL1218	DFN VL1218	DTS VL1218	DTS VL1824	TM VL1824	TM VL2440
1	Przychody ogółem w tym	8 114	3 800		1 624	9 500	5 083	4 425	24 086
	przychody z wyładunków	8 105	3 769		1 624	9 490	5 083	4 390	24 080
	pozostałe przychody	9	30		0	10	0	35	6
	subwencje (nie wliczane)	6 927	1 836		183	517	530	400	1 220
2	Koszty ogółem w tym:	7 713	4 080		1 763	8 346	4 258	2 887	23 291
	wynagrodzenia	4 880	1 788		815	2 661	910	478	8 527
	zużycie energii	812	613		316	2 773	1 257	1 036	6 048
	naprawy i obsługa	438	448		128	894	519	440	2 425
	inne koszty zmienne	1 009	521		227	487	842	401	1 523
	koszty niezmiennie	404	475		220	1 022	577	349	2 254
	amortyzacja	170	235		57	509	153	182	2 514
3	Zysk/strata (przychody ogółem -koszty ogółem)	401	-281		-139	1 154	825	1 538	795
4	Aktywa trwale (wartość)	16 744	10 885		6 709	14 524	10 506	6 683	27 949
5	ROI (zysk/kapitał)	2,39%	-2,58%		-2,07%	7,94%	7,85%	23,01%	2,85%

Objaśnienia pojęć:

Przychody z wyładunków - określono na podstawie danych z dokumentów pierwszej sprzedaży. W przypadku ich braku -co dotyczy wartości sprzedaży jednostek mniejszych niż 8 metrów oraz w przypadku niekompletności niektórych danych dla statków powyżej 8 m - wartość sprzedaży ryb została obliczona na podstawie średnich rocznych cen poszczególnych gatunków ryb tych statków, które przedłożyły dokument pierwszej sprzedaży oraz danych dotyczących wielkości połowów całej floty.

Pozostałe przychody - dodatkowe przychody z działalności towarzyszących np. turystyczne i okazjonalne.

Subwencje - obejmują najczęściej pomoc publiczną przyznaną armatorowi statku rybackiego w ramach PO „Ryby” 2007/2013, dotyczy ona przede wszystkim odszkodowań za tymczasowe wstrzymanie połowów oraz dotacje na modernizację statku.

Zużycie energii -obejmuje wykorzystane przez łódź paliwo i smary.

Wynagrodzenia - obejmują koszty wynagrodzeń brutto wraz z narzutami oraz szacunkową wartość pracy niezapłaconej (np. właściciele i ich rodzin).

Zużycie energii – obejmuje wykorzystanie przez łódź paliwo i smary.

Naprawy i obsługa -dotyczące prowadzonego serwisu jednostek pływających i urządzeń. Prowadzone w postaci najczęściej usług obcych (np. prowadzeniem księgowości). Koszty zawierają wydatki armatorów statków na zakup materiałów i usług służących do bieżących napraw oraz remontów jednostki. Dane określone na podstawie informacji z formularza statystycznego RRW-19.

Inne koszty zmienne - obejmujące wydatki na sprzęt połowowy, łód, skrzynki na ryby, odzież ochroną, pozostałe materiały, wyżywienie załogi, opłaty portowe i wyładunkowe.

Koszty niezmiennic -koszty niezależne od połowów, związane z opłatami, ubezpieczeniami rzeczowymi, ochroną, usługami obcymi z wyjątkiem remontów, kosztami finansowymi, pozostałe itd.

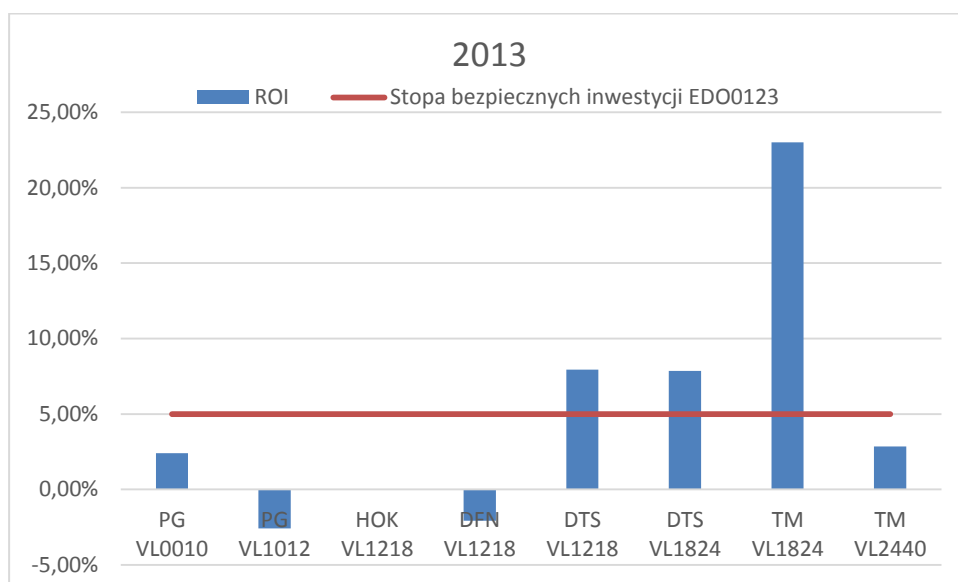
Amortyzacja -obliczona na podstawie ksiąg rachunkowych roczna wartość umorzenia zadeklarowana przez przedsiębiorców w formularzach RRW-19.

Koszty kapitału - amortyzacja oraz alternatywny koszt zainwestowanego kapitału obliczono na podstawie oprocentowania 10 letnich obligacji rządowych pomniejszony o wielkość inflacji.¹⁰

Wartość aktywów trwałych - określona indywidualnie dla każdej jednostki rybackiej na podstawie stawki rekompensaty możliwej do otrzymania przez armatora w przypadku wycofania statku z pomocą publiczną.

Zysk lub strata -obliczony na podstawie ww. danych, różnica przychodów z wyładunków powiększonych o inne przychody i kosztów ogółem Nie uwzględnia subwencji.

ROI - wskaźnik pokazujący relację zysku lub straty do wartości aktywów trwałych.

Rysunek 3. Wskaźnik zwrotu z inwestycji dla segmentów polskiej floty bałtyckiej – dane w tys. euro, 2013.

Interpretacja wskaźników ROI.

W 2013 nastąpiło ponowne pogorszenie wskaźników zwrotu z inwestycji bez dotacji państwowych (średnio 5,63% w stosunku do 6,62% w 2012 r.). Oznacza to zbliżenie się tej wartości do bezpiecznej alternatywy inwestycyjnej w postaci obligacji 10 letnich EDO0123 (oprocentowanie w 2013 r. to 5%). Taka sytuacja wynika przede wszystkim z systematycznego spadku efektywności inwestycyjnej rybołówstwa, jak również z wysokiego oprocentowania obligacji w roku 2013 (5% przy inflacji 0,9 %). Po drugie, od kilku lat rysuje się wyraźnie wyższa dynamika kosztów (6% mimo nie uwzględniania w nowej metodyce kosztów kapitałowych) nad dynamiką przychodów (2%).

Stopa zwrotu z inwestycji kształtowała się w sposób zróżnicowany w poszczególnych siedmiu segmentach floty. W roku 2013 najbardziej efektywnym segmentem był segment VL1824 TM (połowy pelagiczne łodzi 18-24 m). ROI osiągnęło tu wartość 23% co świadczy o niemal pięciokrotnie wyższym wyniku od bezpiecznego oprocentowania.

¹⁰ The 2014 Annual Economic Report on the EU Fishing Fleet (STECF-14-16), str. 276.

Popularność tego segmentu wynikała z jednoczesnego wystąpienia dwóch czynników tj. wzrostu cen na szprota i szprota paszowego oraz spadku cen dorsza. Należy zaznaczyć, że segment ten nie wystąpił w roku poprzednim a jego zmienność wynika z rynkowej migracji pomiędzy segmentami DTS (trawlerów dennych) i TM (pelagicznych) oraz ze wspomnianych wcześniej zasad przyporządkowywania jednostki do segmentu.

Pozytywne wartości ROI tj. powyżej 5% (EDO0123) odnotowały także tradycyjnie efektywne segmenty DTS (trawlerów dennych). Wartości stopy zwrotu w tych segmentach były jednak zdecydowanie niższe niż w roku poprzednim. DTS 1218 spadł z 19% w 2012 r. do 7,9%, DTS 1824 odnotował spadek z 12% na 7,8%. Ta sytuacja jest związana z zakwalifikowaniem części trawlerów do segmentu TM (co można obserwować poprzez spadek zaangażowania aktywów trwałych w segmencie).

Druga grupa segmentów to segmenty, które odnotowały pozytywne wyniki finansowe i przyniosły zwrot z zaangażowanego majątku ale nie osiągnęły wystarczającego poziomu ROI. Do grupy tej zakwalifikowały się dwa segmenty tj. najmniejszych łodzi do 10 m VL0010 PG poławiających netami i innymi narzędziami biernymi a także największych łodzi VL2440 TM, które osiągnęły zwroty na poziomach odpowiednio 2,4 i 2,9%. Oba segmenty odnotowały pogorszenie wyników w stosunku do 2012 roku.

Zdecydowanie negatywne wyniki osiągnęły dwa segmenty tj. VL1012 PG oraz od kilku lat systematycznie deficytowy VL1218 DFN (poławiający netami). Po pierwsze, deficytowość w roku 2013 spowodowana była zdecydowanie niższymi przychodami segmentu. DFN skurczył się o 44% a PG 43%. Po drugie, tempo zmniejszenia przychodów nie było adekwatne do tempa spadku kosztów. (W PG koszty wzrosły o 8% a w DFN tempo spadku kosztów było o 3% niższe niż tempo spadku przychodów). Głównymi pozycjami kosztów były wynagrodzenia i zużycie energii.

W przypadku obliczeń ROI uwzględniających dotacje publiczne wszystkie segmenty wykazywały pozytywne wyniki ekonomiczne oraz charakteryzowały się zdecydowanie wyższymi stopami zwrotu od bezpiecznych, długoterminowych inwestycji w obligacje rządowe. Średnia stopa zwrotu z inwestycji działalności rybackiej z uwzględnieniem dotacji państwowych wyniosła w 2013 roku 17%. Mimo nadal pozytywnego rezultatu wartość ta jest niższa w stosunku do rentowności poprzedniego roku o 5%.

6. Wskaźnik pokrycia progu rentowności przychodem (CR/BER)

Wskaźnik odnosi się do progu rentowności, który informuje o sytuacji, w której przychody zostają zrównane z kosztami stałymi i zmiennymi przedsiębiorstwa (lub segmentu). BER (*Break Even Revenue*) jest to poziom przychodów, w których zostają one zrównane z całkowitymi kosztami gdzie CR - to wielkość bieżących przychodów statku lub segmentu. Wskaźnik CR/BER wartościowo stopień osiągnięcia krótkoterminowej rentowności statku rybackiego. Wartość wskaźnika powyżej „1” informuje, że pokrycie przychodami jest większe lub równe kosztom stałym i zmiennym, co wskazuje na możliwości osiągnięcia zysku na działalności. Wskaźnik niższy od „1” pokazuje, że przychody działalności floty/segmentu są niewystarczające do pokrycia kosztów. Wskaźnik powinien być skorelowany z obliczeniami ROI.

Tabela 6. Wskaźnik CR/BER dla poszczególnych segmentów floty statków prowadzących połowy w 2013 r

I p	Wyszczególnienie	PG VL0010	PG VL1012	HOK VL1218	DFN VL1218	DTS VL1218	DTS VL1824	TM VL1824	TM VL2440
1	Przychody ogółem (CR) w tym:	8 114	3 800		1 624	9 500	5 083	4 425	24 086
	przychody z wyładunków połowów	8 105	3 769		1 624	9 490	5 083	4 390	24 080
	pozostałe przychody	9	30		0	10	0	35	6
	subwencje (nie wliczane)	6 927	1 836		183	517	530	400	1 220
2	Koszty zmienne w tym:	7 140	3 370		1 486	6 816	3 528	2 355	18 523
	wynagrodzenia	4 880	1 788		815	2 661	910	478	8 527
	zużycie energii	812	613		316	2 773	1 257	1 036	6 048
	naprawy i obsługa	438	448		128	894	519	440	2 425
	inne koszty zmienne	1 009	521		227	487	842	401	1 523
3	Koszty stałe w tym:	574	710		277	1 530	730	532	4 768
	koszty niezmiennne	404	475		220	1 022	577	349	2 254
	amortyzacja	170	235		57	509	153	182	2 514
	koszt utraconych możliwości (nie wliczony)*	837	544		335	726	525	334	1 397
4	Przychód zapewniający rentowność (BER)	4776	6280		3264	5416	2386	1137	20643
5	CR/BER	1,70	0,61		0,50	1,75	2,13	3,89	1,17

Objaśnienia pojęć:

Koszty stałe – koszty niezależne od wielkości połowów związane z funkcjonowaniem przedsiębiorstw połowowych.

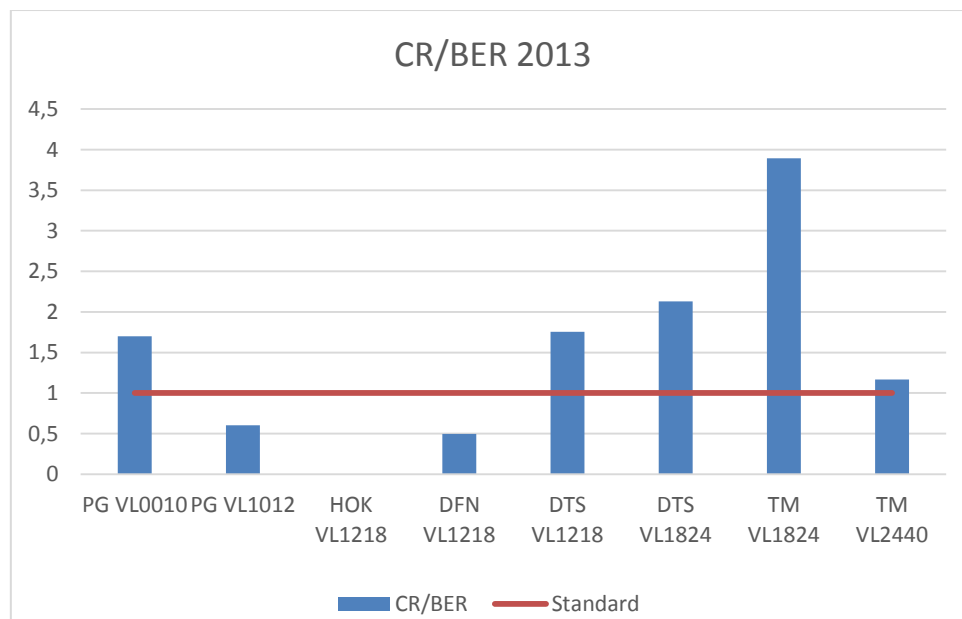
Koszty zmienne – koszty determinowane wielkością połowów (efektów) lub nakładu poniesionego na przedsiębiorcę na połowy.

Inne koszty stałe – koszty bezpośrednio nie związane z wielkością połowów statku rybackiego (w tym opłaty portowe, usługi obce, ubezpieczenia, koszty finansowe, pozostałe).

Koszty utraconych możliwości (korzyści) -powinien być uwzględniany tylko do porównań długoterminowych. Stanowi alternatywę zastosowania kapitału w bezpiecznych walorach.

CR –(current revenue) przychód (bieżący) ogółem.

BER –(break even revenue)przychód, przy którym następuje pokrycie kosztów całkowitych (stałych i zmiennych) i uzyskanie zysku normalnego (0).

Rysunek 4. Wartość wskaźnika CR/BER dla poszczególnych segmentów floty rybackiej w 2012 r. (w obliczeniach nie uwzględniono dotacji publicznych).

Interpretacja wyników CR/BER

Badanie parametru CR/BER służy ocenie przychodowości danego segmentu oraz relacji pomiędzy przychodami a kosztami działalności. Wyznaczenie punktu pokrycia służy porównaniu z wartością uzyskanych przychodów. Korzystną ocenę otrzymują segmenty, które wykażą przynajmniej pokrycie na poziomie 100% (wartościowo 1).

Długoterminowe obniżanie się BER świadczy o polepszaniu relacji pomiędzy tymi kluczowymi parametrami ekonomicznymi i zwiększaniu potencjału osiągania zysku w danym segmencie. Niestety w analizowanym okresie wszystkie segmenty pogorszyły tą relację i uzyskały dynamikę BER w przedziale od 348% do 6%. Średnia wartość wskaźnika BER w stosunku do 2012 wyniosła 68% i nie była wywołana czynnikami inflacyjnymi. Porównanie to jest jednak nie w pełni wymierne ze względu na zmianę kwalifikowania kosztów remontów i napraw w stosunku do poprzedniej metodyki.

W przypadku badanych segmentów analizę należy podzielić na dwa tory tj. segmenty, które osiągnęły dodatni wynik finansowy oraz segmenty deficytowe. Pierwszą grupę stanowią segmenty dochodowe, które przekroczyły wartość relacji CR do BER wyższą od 1. Zakwalifikowało się do niej pięć segmentów tj. VL0010 PG, VL1218 DTS, VL1824 DTS, VL1824 TM i VL2440 TM. Najwyższą (najkorzystniejszą) relację uzyskał najbardziej dochodowy w roku 2013 segment VL1824 TM. Segment ten wykorzystał korzystne warunki cenowe na szprota i na inne ryby pelagiczne. Przychody tego segmentu niemal czterokrotnie pokryły punkt rentowności. Drugim co do efektywności segmentem były połowy trawlerów dennych o długości 18-24m. Przychody uzyskane przez ten segment były wyższe od punktu równowagi o ponad 100%. Bezpieczną wartość utrzymały również połowy najmniejszych łodzi netami (współczynnik 1,7).

W drugiej grupie znalazły się dwa segmenty tj. VL1012 PG oraz VL1218 DFN. Segmenty te wykazały wysokie wzrosty BER co świadczy o pogarszających się relacjach pomiędzy przychodami a kosztami. W pierwszym przypadku BER wzrósł w stosunku do roku 2012 aż o 248% a w przypadku DFN o 60%. Wysoki wzrost BER nastąpił również w przypadku najmniejszych łodzi PG do 10 m połowiąjących netami i innymi narzędziami biernymi i wyniósł 149%. Tak podnoszące się wartości są wywołane silniejszą dynamiką kosztów przede wszystkim napraw i obsługi oraz zużycia energii.

7. Wskaźnik socjalny FTE

Tabela 7 zawiera dane dotyczące wielkości średnich wynagrodzeń w poszczególnych segmentach floty rybackiej, zatrudnienia w ujęciu ekwiwalentu pełnego etatu (FTE) oraz ogólnej liczby osób zatrudnionych na statkach rybackich (bez względu na wymiar czasu pracy). Oba sposoby obliczeń wielkości zatrudnienia generują odmienne dane, co wynika ze specyfiki pracy w rybołówstwie w tym m.in. długich okresów przestoju w połowach (zakazy połowów). Stąd liczba zatrudnionych w przeliczeniu na FTE stanowi zaledwie 64% ogólnej liczby osób zatrudnionych w rybołówstwie.

Tabela 7. Średnie roczne wynagrodzenie w przeliczeniu na pełny etat (FTE) oraz zatrudnionych ogółem w 2013 r.

l. p	Wyszczególnienie	PG VL0010	PG VL1012	HOK VL1218	DFN VL1218	DTS VL1218	DTS VL1824	TM VL1824	TM VL2440
1	Wynagrodzenia ogółem (tys. euro)	4 880	1 788		815	2 661	910	478	8 527
2	FTE (etaty)	338	177		120	320	115	68	268
3	zatrudnienie ogółem (osób)	952	338		136	320	130	69	268
4	RYB wynagrodzenia/FTE (tys. euro na etat)	14,4	10,1		6,8	8,3	7,9	7,0	31,8
5	Wynagrodzenia/ogółem (tys. euro na osobę)	5,1	5,3		6,0	8,3	7,0	6,9	31,8

Objaśnienia wskaźników:

Wynagrodzenia ogółem –wynagrodzenia brutto z ubezpieczeniami społecznymi płaconymi przez pracodawcę oraz oszacowany koszt pracy niezapłaconej (np. właścicieli i ich rodzin).

FTE – (*Full Time Equivalent*) zatrudnienie w przeliczeniu na ekwiwalent pełnego zatrudnienia, obliczone przy zastosowaniu zalecanej przez STECF metodologii zharmonizowanego FTE opartej na 2000 godz. czasu pracy rocznie. Przepracowany czas pracy ogółem określono na podstawie całkowitego czasu spędzonego przez statek w morzu, oraz średniej obsady załogi na statku.

Zatrudnienie ogółem – określono na podstawie informacji z RRW o średniej obsadzie załogi na statku w ciągu roku.

Interpretacja wyników FTE

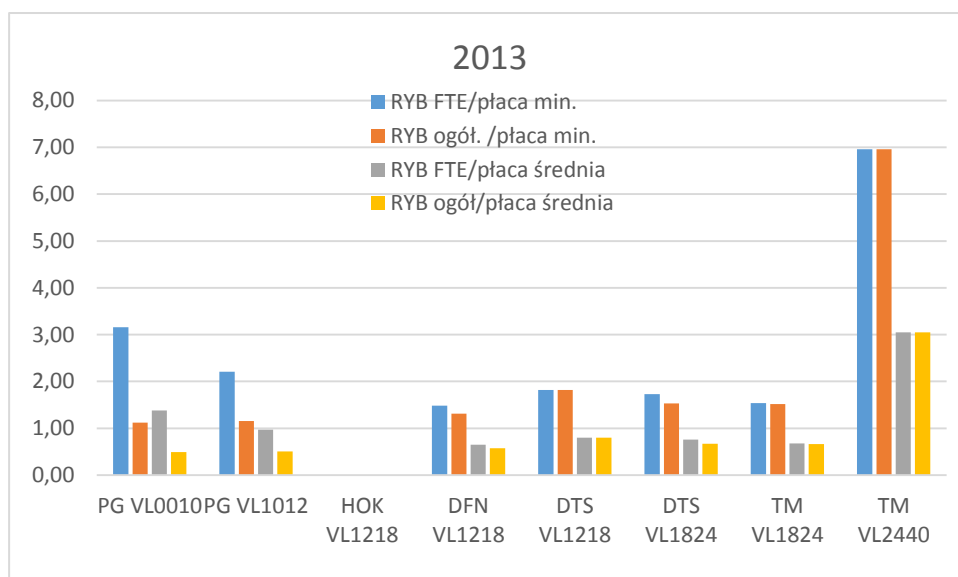
Średnie, roczne wynagrodzenie w rybołówstwie w przeliczeniu na osobę zatrudnioną w pełnym wymiarze pracy (FTE) wyniosło w 2013 r. 12,34 tys. euro (51,8tys. zł), czyli o 16% więcej niż w roku poprzednim. Najwyższą wartość tego wskaźnika, podobnie jak w roku poprzednim, odnotowano w segmencie VL2440 TM (statki poławiające włokami pelagicznymi), a najniższą w segmencie VL1218 DFN (statki o długości całkowitej od 12 do 18 metrów, poławiające netami).

Natomiast, średnie roczne wynagrodzenie w przeliczeniu na ogólną liczbę osób zatrudnionych na statkach rybackich, bez względu na wymiar czasu pracy, wyniosło w 2013 r. 10,07 tys. euro (42,3 tys. złotych). Najniższe średnie wynagrodzenia w przeliczeniu na ogólną liczbę osób pracujących otrzymywali rybacy zatrudnieni na statkach o długości całkowitej do 10 metrów, poławiający netami i innymi narzędziami biernymi (VL0010 PG). Średnie wynagrodzenie w tym segmencie wynosiło w 2013 r. 5,1 tys. euro rocznie (21,52 tys. złotych).

Zgodnie z wytycznymi, jako wielkości referencyjne w interpretacji wskaźnika socjalnego przyjęto minimalne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce, które wynosiło w 2013 r. 1600 zł (381,17 euro) oraz średnią płacę, która kształtowała się na poziomie 3650 zł (869,55 euro) miesięcznie¹¹.

Rysunek 5. przedstawia wyniki obliczeń wskaźników wysokości średnich wynagrodzeń w poszczególnych segmentach floty w relacji do wielkości płacy minimalnej oraz średniego wynagrodzenia w gospodarce.

¹¹ <http://www.zus.pl/default.asp?p=1&id=1019>

Rysunek 5. Porównanie średnich wynagrodzeń w rybołówstwie z płacą minimalną i średnią płacą w gospodarce w 2013 r.

Średnia wartość wskaźnika wynagrodzenia w rybołówstwie bałtyckim, przeliczonego na liczbę zatrudnionych FTE w stosunku do płacy minimalnej wyniosła w 2013 r. 3,15 raza, co daje wzrost o 28% w stosunku do roku poprzedniego. Wynik ten jednak jest determinowany uwzględnieniem w wynagrodzeniach ogółem roku 2013, pracy nieopłaconej oraz wynikami segmentu TM 2440. Kolejny wskaźnik pokazuje wartość wynagrodzenia w przeliczeniu na całkowitą liczbę pracujących, bez względu na wymiar etatu, i wyniósł on w 2013 r. 2,57 raza (wzrost aż o 40% w stosunku do roku poprzedniego). We wszystkich segmentach floty bałtyckiej wynagrodzenia w przeliczeniu na zatrudnionych FTE były wyższe od płacy minimalnej, jednak tylko w dwóch z nich - PG VL0010 oraz VL2440 były one wyższe od przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce.

Wynagrodzenie w rybołówstwie w przeliczeniu na liczbę zatrudnionych ogółem było średnio o 157% wyższe od płacy minimalnej. Wartość ta wynika głównie z bardzo wysokiego poziomu wskaźnika odnotowanego w segmencie VL2440 TM, gdzie płaca w przeliczeniu na liczbę osób zatrudnionych ogółem jest prawie 7 razy wyższa od płacy minimalnej w gospodarce. Można także zauważyć, że zarobki w przeliczeniu na wszystkich zatrudnionych są niższe od wysokości średniego wynagrodzenia w gospodarce narodowej we wszystkich segmentach floty oprócz segmentu TM VL2440, gdzie wynagrodzenie w przeliczeniu na liczbę zatrudnionych ogółem jest wyższe od średniej krajowej aż o 205%.

8. Wskaźnik socjalny wartości dodanej GVA

GVA jest parametrem opisującym wypracowaną w drodze kombinacji czynników produkcji wartość dodaną w danym segmencie rybołówstwa. Wartość dodana to różnica pomiędzy wartością wytworzonych wyrobów i usług a nakładem rzeczowym (kosztami materialnymi) poniesionym na ich wytworzenie w danym okresie.

Interpretacja wyników GVA

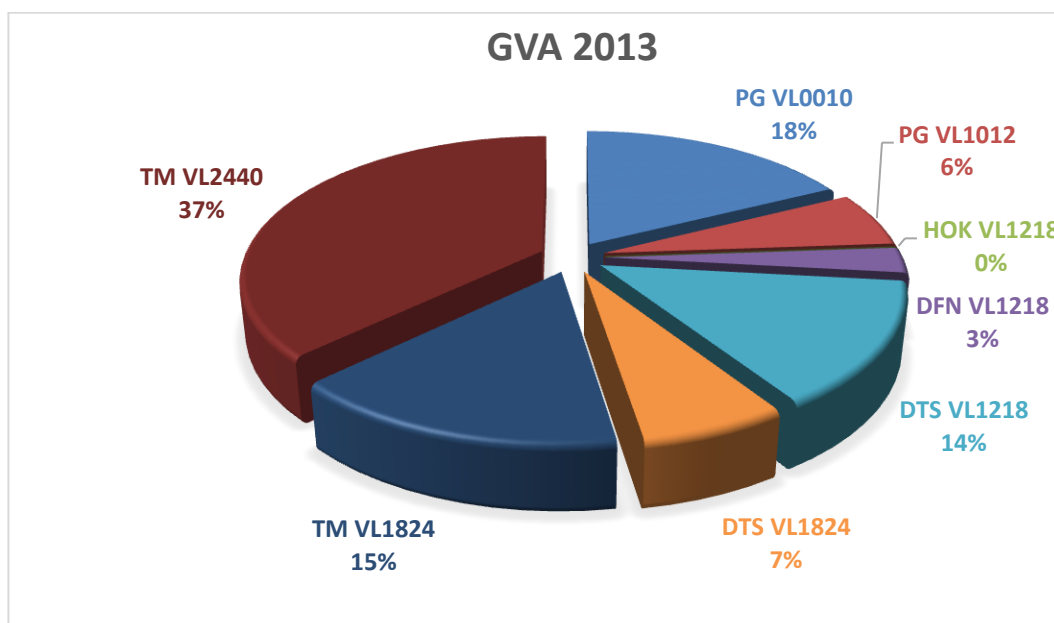
Wartość dodana brutto (GVA) jest jednym ze wskaźników obrazującym znaczenie sektora w tworzeniu produktu krajowego brutto. Wypracowana przez sektor rybołówstwa

bałtyckiego wartość dodana w 2013 r. wyniosła blisko 35 mln euro (147 mln złotych), czyli wzrosła w stosunku do 2012 r. o 3 mln EUR (procentowy wzrost o 9%). Udział rybołówstwa w tworzeniu PKB był nadal bardzo niski i wynosił w 2013 r. niecałe 0,01% wartości nominalnej (w cenach bieżących) PKB.

Tabela 8. Wartość dodana rybołówstwa bałtyckiego w tys. EUR, 2013.

Wyszczególnienie	PG VL0010	PG VL1012	HOK VL1218	DFN VL1218	DTS VL1218	DTS VL1824	TM VL1824	TM VL2440
alternatywny koszt kapitału	686	446		275	595	431	274	1146
amortyzacja	170	235		57	509	153	182	2 514
wynagrodzenia	4 880	1 788		815	2 661	910	478	8 527
zysk lub strata	7 328	1 555		44	1 671	1 355	4 825	2 016
zysk lub strata ^{/1}	401	-281		-139	1 154	825	4 425	795
GVA (1+2+3+4)	13 064	4 025		1 192	5 436	2 850	5 759	14 203
GVA (1+2+3+5) ^{/1}	6 138	2 189		1 009	4 919	2 320	5 359	12 982

¹ –bez subwencji

Rysunek 6. Udział poszczególnych segmentów statków w wartości dodanej brutto sektora, 2013.

Największy wkład do wartości dodanej rybołówstwa w 2013 r. w wysokości 37% wypracowały statki znajdujące się w segmencie TM (Rysunek). Statki te charakteryzują się stabilnymi wynikami finansowymi, najwyższym poziomem wynagrodzeń i najwyższą wartością zaangażowanego kapitału i tym samym odpisami amortyzacyjnymi. Wszystkie te czynniki decydują o wysokim, korzystnym wpływie społecznym funkcjonowania tego segmentu (zarabia, akumuluje i daje pracę). W dalszej kolejności uplasowały się trzy segmenty o podobnych do siebie wartościach udziału w GVA tj.: segment małych łodzi rybackich połowiących netami i innymi urządzeniami (VL0010 PG) -18%, segment TM 1824 -15% oraz DTS 1218. Niższy niż w przypadku poziom GVA dla segmentu PG wynikać może z niedoszacowania kosztów pracy w tym segmencie.

STWIERDZENIA KOŃCOWE

W zakresie wskaźników biologicznych wskaźnik zrównoważonego odłowu w 2014 roku nie przekroczył wartości 1 tylko dla jednego segmentu floty – VL0010 PG. Oznacza to, że w pozostałych przypadkach segmenty floty bazują na połowach stad, które są eksploatowane na poziomie wyższym niż F_{MSY} .

Spośród ocenianych stad jedynie biomasa dorsza zachodniego Bałtyku jest poniżej B_{lim} .

Wskaźnik zagrożonych zasobów wynosi 1 dla floty VL1012 PG, VL1218 DFN, VL1218 DTS i VL1824 DTS. Jednakże w żadnym z segmentów floty stado to nie jest poławiane w ilości większej niż 10% połowu danego segmentu.

Poniżej przedstawiono w sposób graficzny podsumowanie dokonanych obliczeń wskaźników ekonomicznych zgodnie z zalecanym przez Komisję Europejską schematem tzw. świateł drogowych^{12,13}. Kolor zielony informuje o poprawnej wartości wskaźnika, żółty o wartości wskaźnika na granicy pożądanej wartości, a czerwony o negatywnej wartości i możliwości występowania problemu równowagi w relacji warunki połowowe (i rynkowe) - potencjał floty. Zachowanie równowagi jest jednym z długoterminowych celów zarządzania flotą.

	ROI ¹	CR ¹ /BER	FTE	Zatrudnienie ogółem
VL0010 PG	Green	Green	Green	Green
VL1012 PG	Red	Red	Yellow	Yellow
VL1218 HOK	Green	Green	Green	Green
VL1218 DFN	Red	Red	Yellow	Yellow
VL1218 DTS	Green	Green	Yellow	Yellow
VL1824 DTS	Green	Green	Yellow	Yellow
VL1824 TM	Green	Green	Green	Green
VL2440 TM	Yellow	Green	Green	Green

Przyjęte kryteria oceny wskaźników¹⁴:

Wskaźnik zwrotu z inwestycji		aktualny dochód/dochód równoważący koszty		Socjalny FTE	
ROI < 0	Red	CR/BER < 1	Red	$W_{FTE} < W_m$	Red
0 < ROI < TRP	Yellow	CR/BER = 1	Yellow	$W_s < W_{FTE} > W_m$	Yellow
ROI > TRP	Green	CR/BER > 1	Green	$W_{FTE} > W_s$	Green

Objaśnienia:

TRP – wysokość oprocentowania obligacji rządowych (w 2012 r. - 5,10 %) ¹⁵

W_{FTE} - Wynagrodzenia w przeliczeniu na FTE.

W_m - Minimalna płaca krajowa.

W_s - Średnie wynagrodzenie krajowe.

¹² <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/roczne-rachunki-narodowe/informacja-gus-w-sprawie-skorygowanego-szacunku-wartosci-produktu-krajowego-brutto-za-lata-2012-i-2013,3,8.html>

¹³ THE BALANCE BETWEEN FLEET CAPACITY AND FISHING OPPORTUNITIES INDICATOR WORKSHOP, Bruksela 15 stycznia 2009.

¹⁴ Ibidem.

¹⁵ The 2014 Annual Economic Report on the EU Fishing Fleet (STECF-14-16), s. 276.

Sytuację ekonomiczną branży w roku 2013 należy określić jako stabilną jednak z tendencjami pogarszania efektywności. Po pierwsze pogorszeniu uległ zwrot z inwestycji, średnio o 5% w stosunku do roku 2012. Po drugie wzrósł poziom punktu rentowności BER co świadczy pogarszających się relacjach pomiędzy przychodami i kosztami. Po trzecie wzrosły płace co jest zjawiskiem pozytywnym w wymiarze społecznym jednak wzrosty te odbyły się przy jednoczesnym obniżeniu sprawności ekonomicznej (a zatem ich wzrost nie przełożył się na lepsze wyniki).

Analizę ekonomiczną za rok 2013 przeprowadzić można również w obrębie segmentów. W przekroju segmentów wyraźnie zauważyć można zjawiska migracji oraz czasowej koncentracji na najefektywniejszych sposobach poławiania. Pierwszą zasadniczą zmianą w stosunku do 2012 jest ponowne wystąpienie segmentu trawlerów pelagicznych TM 1824. W roku 2012 segment ten został zamknięty ze względu na liczbę statków przyporządkowanych parytetem narzędzia połowowego do innych segmentów. Segment TM 1824 odnotował również w analizowanym okresie najlepsze wyniki ekonomiczne - rentowność inwestycji osiągnęła 23%. Zmianom tym towarzyszyło jednak znaczące pogorszenie wyników pozostałych segmentów. Najgorsze wyniki utrzymał segment systematycznie deficytowy w ostatnich latach tj. VL1218 DFN. Segment ten pogorszył deficytowość inwestycji na poziomie z 1% do 2% deficytu, wykazał tym samym brak pokrycia punktu równowagi (i wzrost BER) przychodami oraz utrzymał ostrzegawcze wartości płacowo-zatrudnieniowe.

Po raz pierwszy segmenty odnotowały brak parametrów socjalnych FTE w wartościach ostrzegawczych co świadczy o poprawie w tym zakresie. Nadal jednak występuje silne zróżnicowanie wysokości wynagrodzeń w poszczególnych segmentach połowowych.

Wartość dodana wypracowana przez sektor wzrosła o 9% co jest pozytywnym wynikiem, jednak nie zmienia to faktu, że rybołówstwo stanowi w tej kategorii zaledwie niecałe 0,01% PKB wypracowanego w roku 2013 w Polsce.

Podsumowanie wskaźników biologicznych, technicznych oraz ekonomicznych dla polskiej floty rybackiej na przestrzeni 3 kolejnych lat.

W pierwszej kolejności należy zaznaczyć, że niniejszy Raport nie zawiera wyliczeń 2 wskaźników biologicznych dla dorsza wschodniego. Wskaźniki te wylicza się dla stad, które posiadają przygotowane przez ICES ocenę analityczną, a dorsz wschodni jest od dwóch lat, w ocenie ICES, gatunkiem o tzw. ograniczonej wiedzy naukowej (tzw. data limited stock). Brak ww. dwóch wskaźników dla dorsza wschodniego znacznie utrudnia podsumowanie stanu floty, gdyż jest to kluczowy dla Polski gatunek na Bałtyku.

Po drugie, należy wyjaśnić, że dane ekonomiczne za 2014 r., których podstawowym źródłem są formularze statystyczne (niezbędne do opracowania **wskaźników ekonomicznych** za 2014 r.), nie są obecnie w pełni zweryfikowane i jako takie nie są gotowe do udostępnienia w podziale na segmenty floty. Dane wstępne z tego zakresu mogą być osiągalne w końcu

2015 r., natomiast ostatecznie zatwierdzone przez STECF w połowie 2016 r. W związku z tym nie mogą być obecnie użyte do przygotowania wskaźników.

Wskaźniki biologiczne: wskaźnik **zrównoważonego odłowu** (sustainable harvest indicator) oraz wskaźnik **zagrożonych połowów** (stocks-at-risk-indicator) dla lat 2012-2014, zostały opracowane zgodnie z nowymi wytycznymi DG Fisheries and Maritime Affairs („Guidelines for analysis of the balance between fishing capacity and fishing opportunities (The use of technical, social and economic parameters for reporting according to Art. 22 of Regulation 1380/2013 of the European Parliament and the Council on the Common Fisheries Policy)”). Źródła danych nie uległy zmianie w stosunku do założeń na jakich opierały się wskaźniki przygotowane poprzednio. Dane pochodzą z dokumentów doradczych ICES dla stad bałtyckich z 2013-2015 roku oraz danych połowowych za lata 2012-2014.

Tabela 9. Zestawienie wskaźników osiągniętych przez poszczególne segmenty polskiej floty rybackiej w kolejnych 3 latach (odpowiednio 2011-2013 albo 2012-2014).

Segment	Liczba statków rybackich (No. of vessels)	Wskaźnik zrównoważonego odłowu (Sustainable harvest indicator)	Wskaźnik zagrożonych zasobów (Stocks-at-risk)	Current revenue and break even revenue (CR/BER)	ROI / RoFTA	Wskaźnik wykorzystania statku (Vessel use indicator_)	
						kWdays	GTdays
VL0010 PG	526 in 2014 485 in 2013 455 in 2012	0.75 in 2014 0.62 in 2013 0.58 in 2012	0 in 2014 0 in 2013 0 in 2012	1.70 in 2013 2.02 in 2012 2.43 in 2011	2.39% in 2013 7% in 2012 11.5% in 2011	38% in 2014 37% in 2013 34% in 2012	38% in 2014 38% in 2013 34% in 2012
VL 1012 PG	107 in 2014 102 in 2013 103 in 2012	1.28 in 2014 1.48 in 2013 1.26 in 2012	1 in 2014 1 in 2013 1 in 2012	0.61 in 2013 1.14 in 2012 1.48 in 2011	-2.58% in 2013 1% in 2012 6.3% in 2011	42% in 2014 43% in 2013 39% in 2012	43% in 2014 45% in 2013 38% in 2012
VL1218 DFN	28 in 2014 34 in 2013 42 in 2012	1.55 in 2014 1.69 in 2013 3.38 in 2012	1 in 2014 1 in 2013 1 in 2012	0.50 in 2013 0.93 in 2012 2.15 in 2011	-2.07% in 2013 -1% in 2012 15.8% in 2011	48% in 2014 41% in 2013 51% in 2012	46% in 2014 41% in 2013 53% in 2012
VL1218 DTS	73 in 2014 75 in 2013 79 in 2012	1.51 in 2014 1.30 in 2013 1.17 in 2012	1 in 2014 1 in 2013 1 in 2012	1.75 in 2013 2.26 in 2012 1.75 in 2011	7.94% in 2013 19% in 2012 12.4% in 2011	61% in 2014 58% in 2013 49% in 2012	62% in 2014 59% in 2013 52% in 2012
VL1824 DTS	35 in 2014 33 in 2013 39 in 2012	1.41 in 2014 1.35 in 2013 1.06 in 2012	1 in 2014 1 in 2013 0 in 2012	2.13 in 2013 2.30 in 2012 2.95 in 2011	7.85% in 2013 12% in 2012 20.5% in 2011	62% in 2014 57% in 2013 49% in 2012	63% in 2014 57% in 2013 49% in 2012
VL1824 TM	21 in 2014 18 in 2013 2012-patrz przypis nr 1	1.39 in 2014 1.35 in 2013 2012-patrz przypis nr 1	0 in 2014 0 in 2013 2012-patrz przypis nr 1	3.89 in 2013 2012-brak danych ² 0.70 in 2011	23.01% in 2013 -3.8% in 2011	64% in 2014 65% in 2013 2012 - brak danych 47% in 2011	65% in 2014 65% in 2013 2012 - brak danych 50% in 2011
VL2440 TM	43 in 2014 42 in 2013 47 in 2012 ¹	1.30 in 2014 1.25 in 2013 0.95 in 2012	0 in 2014 0 in 2013 0 in 2012	1.17 in 2013 1.05 in 2012 1.17 in 2011	2.85% in 2013 1% in 2012 4% in 2011	64% in 2014 58% in 2013 63% in 2012	64% in 2014 59% in 2013 63% in 2012

¹ Segment floty VL1824TM z uwagi na małą liczbę statków (<10) w 2012 r. połączony z segmentem VL2440TM.

² Segment floty VL1824TM z uwagi na bardzo małą liczbę należących do niego statków nie zaistniał w statystykach w 2012 r.

Wyniki osiągnięte przez segment statków rybackich VL0010 PG (statki o długości całkowitej do 10 m, połowiąjące netami i innymi narzędziami biernymi):

- ❖ w obszarze wskaźników biologicznych (2014 r.):

- ✓ wskaźnik zrównoważonego odłowu (sustainable harvest indicator) wyniósł 0,75,
- ✓ wskaźnik zagrożonych zasobów (stocks at risk) wyniósł 0;
- ❖ w obszarze wskaźników technicznych (2014 r.):
  - ✓ wskaźnik wykorzystania statku (vessel utilisation indicator) wyniósł 38% kWdni i 38% GTdni,
  - ✓ wskaźnik nieaktywnej floty (inactive fleet indicator) wyniósł 4% ogólnej liczby statków rybackich w omawianym segmencie floty, co oznacza niewykorzystanie 3% GT i 2% kW statków w tym segmencie;
- ❖ w obszarze wskaźników ekonomicznych (2013 r.):
  - ✓ wskaźnik zwrotu inwestycji (ROI) wyniósł 2,39%,
  - ✓ wskaźnik pokrycia progu rentowności przychodem (CR/BER) wyniósł 1,70,
  - ✓ wskaźnik socjalny FTE wyniósł: 338 etatów (952 osoby zatrudnione ogółem) i 14,4 tys. euro wynagrodzenia na etat (5,1 tys. euro na osobę zatrudnioną),
  - ✓ wskaźnik socjalny wartości dodanej GVA (Gross Value Added) wyniósł 6 138 000 euro (13 064 000 euro z subwencjami).

Biorąc pod uwagę powyższe wskaźniki oraz zważywszy na tendencję utrzymywania się niskiego poziomu wskaźnika zrównoważonego odłowu w okresie 2012-2014 (w 2012 r. - 0.58 i 2013 r. - 0.62), oraz tendencję nie indukowania przez ten segment floty śmiertelności połowowej większej niż śmiertelność docelowa (wskaźnik zagrożonych zasobów w 2012 i 2013 r. wyniósł 0), należy stwierdzić, że zdolność połowowa segmentu VL0010 PG jest zrównoważona do dostępnych możliwości połowowych. Potwierdzeniem powyższego może być niski poziom nieaktywnych statków w tym segmencie floty. Poziom ten, w porównaniu do lat poprzednich, utrzymuje stałe tendencje.

W roku 2012 wskaźnik nieaktywnej floty dla omawianego segmentu wyniósł 4% ogólnej liczby statków rybackich w segmencie, co oznacza niewykorzystanie 5% GT i 4% kW, a w roku 2013 wyniósł on 3% ogólnej liczby statków rybackich w segmencie, co oznacza niewykorzystanie 4% GT i 3% kW.

Jednocześnie zwracać może tutaj uwagę utrzymujący się niski poziom wykorzystania potencjału statków rybackich, który w 2012 r. wyniósł 34% kWdni i 34% GTdni, a w 2013 r. 37% kWdni i 38% GTdni. Jak wskazano w sekcji F („*Oszacowanie i dyskusja na temat wskaźników równowagi*”), przyczyną tego może być niższa liczba dni połowowych tych statków prowadzących połowy na Zalewie Wiślanym (czyli morskich wodach wewnętrznych), wynikające z naturalnie krótszego sezonu połowowego, związane z zalodzeniem akwenu. Kolejną przyczyną może być też specyfika statków należących do tego segmentu, wśród których znajdują się również statki prowadzące połowy bez nastawienia ściśle komercyjnego (np. uprawiające rybołówstwo jako działalność dodatkową lub prowadzące połowy na własny użytek). Ponadto, statki z tego segmentu, ze względów technicznych mogą pływać tylko blisko brzegu, gdzie mogą występować problemy z dostępnością niektórych istotnych gospodarczo gatunków ryb. Segment ten ma niewielki wpływ na zasoby i nie wykazuje braku zrównoważenia zdolności połowowej do dostępnych możliwości połowowych.

Wyniki osiągnięte przez segment statków rybackich VL1012 PG (statki o długości całkowitej od 10 do 12 m, połowiące netami i innymi narzędziami biernymi):

- ❖ w obszarze wskaźników biologicznych (2014 r.):
  - ✓ wskaźnik zrównoważonego odłowu (sustainable harvest indicator) wyniósł 1,28,
  - ✓ wskaźnik zagrożonych zasobów (stocks at risk) wyniósł 1;
- ❖ w obszarze wskaźników technicznych (2014 r.):
  - ✓ wskaźnik wykorzystania statku (vessel utilisation indicator) wyniósł 42% kWdni i 43% GTdni,
  - ✓ wskaźnik nieaktywnej floty (inactive fleet indicator) wyniósł 12% ogólnej liczby statków rybackich w omawianym segmencie floty, co oznacza niewykorzystanie 9% GT i 11% kW statków w tym segmencie;
- ❖ w obszarze wskaźników ekonomicznych (2013 r.):
  - ✓ wskaźnik zwrotu inwestycji (ROI) wyniósł -2,58%,
  - ✓ wskaźnik pokrycia progu rentowności przychodem (CR/BER) wyniósł 0,61,
  - ✓ wskaźnik socjalny FTE wyniósł: 177 etatów (338 osób zatrudnionych ogółem) i 10,1 tys. euro wynagrodzenia na etat (5,3 tys. euro na osobę zatrudnioną),
  - ✓ wskaźnik socjalny wartości dodanej GVA (Gross Value Added) wyniósł 2 189 000 euro (4 025 000 euro z subwencjami)

Biorąc pod uwagę powyższe wskaźniki oraz utrzymującą się tendencję opierania się tego segmentu floty na połowach przelowionego stada (wskaźnik zrównoważonego odłowu w okresie 2012-2014 przekraczał wartość 1), tendencję utrzymywania się wskaźnika zagrożonych zasobów w okresie 2012-2014 na poziomie 1, a także wyraźną tendencję obniżania się poziomu wskaźnika ROI (1% w 2012 r. i 6,3% w 2011 r.), jak również utrzymujący się, w porównaniu do lat poprzednich, spadek poziomu wskaźnika CR/BER (1,14 w 2012 r. i 1,48 w 2011 r.), który w rezultacie dla 2013 r. osiągnął wartość poniżej 1 (0,61), widoczna jest niekorzystna sytuację tego segmentu floty pod względem osiągniętych w okresie 2011-2014 wyników ekonomicznych, przy jednoczesnym jego negatywnym oddziaływaniu na stan zasobów.

Oznacza to brak zrównoważenia zdolności połowowej segmentu VL1012 PG do dostępnych możliwości połowowych. Świadczyć o tym może dodatkowo najwyższy poziom statków nieaktywnych tego segmentu w całej polskiej flocie rybackiej (patrz dane powyżej). Wskaźnik nieaktywnej floty w 2013 r. był nawet większy niż w 2014 r. i wyniósł 15% ogólnej liczby statków rybackich ww. segmentu floty, co oznaczało niewykorzystanie 12% GT i 13% kW statków w tym segmencie, a w 2012 r. wskaźnik ten wyniósł odpowiednio 8%, 6% GT i 6% kW.

W uzupełnieniu powyższego należy wyjaśnić, że wskaźnik zagrożonych zasobów przyjmuje wartość 1 gdy połowy stada mającego status zasobów zagrożonych stanowią ponad 10% połowów danego segmentu floty (*1 warunek*) lub gdy dany segment floty wykonuje ponad 10% połowów stada mającego status zasobów zagrożonych (*2 warunek*), w przeciwnym razie wskaźnik zagrożonych zasobów równa się zero. Spośród ocenianych stad jedynie biomasa dorsza zachodniego Bałtyku jest poniżej B_{lim} (stado zagrożone).

Należy tutaj stwierdzić, że jak wynika z danych przedstawionych w Tabeli 2 c) *Wskaźnik zagrożonych zasobów dla analizowanych segmentów polskiej floty łowiącej dorsza,*

śledzia i szprota w podobszarach 22-32 Bałtyku (str. 10), połowy dorsza zachodniego są nieznaczne i stanowiły 0,72% całkowitych połowów wykonywanych przez polską flotę rybacką w 2014 roku. W 2013 roku połowy dorsza zachodniego stanowiły 0,53% całkowitych połowów floty, a w 2012 roku - 0,68%.

Wartość wskaźnika zagrożonych zasobów dla segmentu VL1012 PG w latach 2012, 2013 i 2014 wynosi 1 w związku ze spełnieniem 2 *warunku*, co oznacza że segment ten wykonywał wtedy ponad 10% połowów stada mającego status zasobów zagrożonych.

Ponadto należy przypomnieć, że w przypadku wskaźnika CR/BER, wartość niższa od 1 pokazuje, że przychody danego segmentu floty są niewystarczające do pokrycia kosztów.

Reasumując segment VL1012 PG wykazuje wyraźny brak zrównoważenia do dostępnych możliwości połowowych, który jest widoczny zarówno na podstawie osiągniętych przez ten segment wyników w zakresie wskaźników biologicznych i ekonomicznych.

Wyniki osiągnięte przez segment statków rybackich VL1218 DFN (statki o długości całkowitej od 12 do 18 m, poławiające netami):

- ❖ w obszarze wskaźników biologicznych (2014 r.):
  - ✓ wskaźnik zrównoważonego odłowu (sustainable harvest indicator) wyniósł 1,55,
  - ✓ wskaźnik zagrożonych zasobów (stocks at risk) wyniósł 1;
- ❖ w obszarze wskaźników technicznych (2014 r.):
  - ✓ wskaźnik wykorzystania statku (vessel utilisation indicator) wyniósł 48% kWdni i 46% GTdni,
  - ✓ wskaźnik nieaktywnej floty (inactive fleet indicator) wyniósł 7% ogólnej liczby statków rybackich w omawianym segmencie floty, co oznacza niewykorzystanie 4% GT i 6% kW statków w tym segmencie;
- ❖ w obszarze wskaźników ekonomicznych (2013 r.):
  - ✓ wskaźnik zwrotu inwestycji (ROI) wyniósł -2,07%,
  - ✓ wskaźnik pokrycia progu rentowności przychodem (CR/BER) wyniósł 0,50,
  - ✓ wskaźnik socjalny FTE wyniósł: 120 etatów (136 osób zatrudnionych ogółem) i 6,8 tys. euro wynagrodzenia na etat (6,0 tys. euro na osobę zatrudnioną),
  - ✓ wskaźnik socjalny wartości dodanej GVA (Gross Value Added) wyniósł 1 009 000 euro (1 192 000 euro z subwencjami).

Wyniki osiągnięte przez segment statków rybackich VL1218 DFN mogą prowadzić do podobnych wniosków jak w odniesieniu do poprzedniego segmentu. Jednocześnie zwraca uwagę utrzymywanie się tendencji opierania się tego segmentu floty na połowach przełowionego stada (wskaźnik zrównoważonego odłowu w okresie 2012-2014 przekraczał wartość 1), tendencja utrzymywania się wskaźnika zagrożonych zasobów w okresie 2012-2014 na poziomie 1, a także wyraźna tendencja obniżania się poziomu wskaźnika ROI (-1% w 2012 r. w stosunku do 15,8% w 2011 r.), jak również utrzymujący się spadek poziomu wskaźnika CR/BER (0,93 w 2012 r. i 2,15 w 2011 r.), którego wartość w latach 2012 i 2013 wynosi poniżej 1.

Zatem podobnie, jak w przypadku segmentu VL1012 PG, osiągnięcie przez segment VL1218 DFN w okresie 2011-2014 niekorzystnych wyników zarówno w zakresie

wskaźników ekonomicznych i biologicznych wskazuje na brak zrównoważenia zdolności połowowej tego segmentu do dostępnych możliwości połowowych.

Wyjątkowo niekorzystnym uwarunkowaniem potwierdzającym brak zbilansowania segmentu VL1218 DFN do zasobów, jest negatywny wynik wskaźnika zagrożonych zasobów osiągnięty przez ten segment w 2012 r. W okresie 2012-2014 segment VL1218 DFN, jako jedyny ze wszystkich segmentów polskiej floty w tych latach, uzyskał wartość 1 w związku ze spełnieniem 1 warunku, co oznacza, że połowy dorsza zachodniego przekroczyły 10% wszystkich połowów tego segmentu (połowy dorsza zachodniego wyniosły w 2012 r. 0,244 tys. ton - 10,1%). Wartość wskaźnika zagrożonych zasobów dla segmentu VL1218 DFN w latach 2013 i 2014 wynosi 1 w związku ze spełnieniem 2 warunku, co oznacza, że segment ten wykonywał wtedy ponad 10% połowów stada mającego status zasobów zagrożonych.

Reasumując, należy jednoznacznie stwierdzić, że segment VL1218 DFN wykazuje wyraźny brak zrównoważenia do dostępnych możliwości połowowych, który jest widoczny zarówno na podstawie osiągniętych przez ten segment wyników w zakresie wskaźników biologicznych i ekonomicznych.

Inaczej z kolei przedstawiają się poszczególne **wyniki osiągnięte przez kolejny segment statków rybackich VL1218 DTS (trawlerzy denne o długości całkowitej od 12 do 18 m):**

- ❖ w obszarze wskaźników biologicznych (2014 r.):
  - ✓ wskaźnik zrównoważonego odłowu (sustainable harvest indicator) wyniósł 1,51,
  - ✓ wskaźnik zagrożonych zasobów (stocks at risk) wyniósł 1;
- ❖ w obszarze wskaźników technicznych (2014 r.):
  - ✓ wskaźnik wykorzystania statku (vessel utilisation indicator) wyniósł 61% kWdni i 62% GTdni,
  - ✓ wskaźnik nieaktywnej floty (inactive fleet indicator) wyniósł 7% ogólnej liczby statków rybackich w omawianym segmencie floty, co oznacza niewykorzystanie 4% GT i 6% kW statków w tym segmencie;
- ❖ w obszarze wskaźników ekonomicznych (2013 r.):
  - ✓ wskaźnik zwrotu inwestycji (ROI) wyniósł 7,94%,
  - ✓ wskaźnik pokrycia progu rentowności przychodem (CR/BER) wyniósł 1,75,
  - ✓ wskaźnik socjalny FTE wyniósł: 320 etatów (320 osoby zatrudnione ogółem) i 8,3 tys. euro wynagrodzenia na etat (8,3 tys. euro na osobę zatrudnioną),
  - ✓ wskaźnik socjalny wartości dodanej GVA (Gross Value Added) wyniósł 4 919 000 euro (5 436 000 euro z subwencjami)

W tym przypadku należy zauważyć, że wprawdzie wartość wskaźnika zagrożonych zasobów dla segmentu VL1218 DTS w latach 2012, 2013 i 2014 wynosi 1, jednak ze względu na spełnienie 2 warunku. Oznacza to, że segment ten wykonywał wtedy ponad 10% połowów stada mającego status zasobów zagrożonych, jednakże, jak już wcześniej wspomniano, połowy dorsza zachodniego (mającego status stada zagrożonego) są nieznaczne i stanowiły 0,72% całkowitych połowów wykonywanych przez polską flotę rybacką w 2014 r. W 2013 r. połowy dorsza zachodniego stanowiły 0,53% całkowitych połowów floty, a w 2012 0,68%.

Zwraca też uwagę bazowanie przedmiotowego segmentu floty na połowach przełowionych stad, które są eksploatowane na poziomie wyższym niż F_{MSY} (wskaźnik zrównoważonego odłowu w okresie 2012-2014 przekraczał wartość 1).

Z drugiej strony zwracają uwagę korzystne wyniki osiągnięte przez ten segment floty w zakresie wskaźników ekonomicznych. Podlegająca wprawdzie pewnym wahaniom wartość wskaźnika ROI w kolejnych latach (w 2013 r. – 7,94%, w 2012 r. – 19% i w 2011 r. – 12,4%), ale jednocześnie utrzymująca się na stosunkowo wysokim poziomie w porównaniu do pozostałych segmentów polskiej floty rybackiej, wskazuje na dodatni poziom efektywności działalności gospodarczej segmentu VL1218 DTS. Utrzymujące się na stałym poziomie dodatnie wyniki finansowe omawianego segmentu floty potwierdzają tutaj też korzystne pokrywanie kosztów prowadzonej działalności.

W związku z powyższym oraz mając na uwadze niewielką liczbę statków rybackich w segmencie VL1218 DTS (w 2014 r. 73 jednostki, stanowiące 8% w skali całej polskiej floty rybackiej, w 2013 r. – 75 jednostek, stanowiące 9% w skali całej floty i w 2012 r. – 79 jednostek, stanowiące 10% w skali całej floty), brak przesłanek mogących wskazywać na znaczący brak zbilansowania zdolności połowowej tego segmentu do zasobów. W związku z tym należy stwierdzić, że zdolność połowowa segmentu VL1218 DTS jest jedynie w nieznacznym stopniu niezrównoważona do dostępnych możliwości połowowych, albowiem wyniki finansowe uzyskane przez ten segment floty wskazują na jego stosunkowo dobrą sytuację ekonomiczną.

Wyniki osiągnięte przez segment VL1824 DTS (trawlerzy denne o długości całkowitej od 18 do 24 m):

- ❖ w obszarze wskaźników biologicznych (2014 r.):
  - ✓ wskaźnik zrównoważonego odłowu (sustainable harvest indicator) wyniósł 1,41,
  - ✓ wskaźnik zagrożonych zasobów (stocks at risk) wyniósł 1;
- ❖ w obszarze wskaźników technicznych (2014 r.):
  - ✓ wskaźnik wykorzystania statku (vessel utilisation indicator) wyniósł 62% kWdni i 63% GTdni,
  - ✓ wskaźnik nieaktywnej floty (inactive fleet indicator) wyniósł 2% ogólnej liczby statków rybackich w omawianym segmencie floty, co oznacza niewykorzystanie 1% GT i 1% kW statków w tym segmencie;
- ❖ w obszarze wskaźników ekonomicznych (2013 r.):
  - ✓ wskaźnik zwrotu inwestycji (ROI) wyniósł 7,85%,
  - ✓ wskaźnik pokrycia progu rentowności przychodem (CR/BER) wyniósł 2,13,
  - ✓ wskaźnik socjalny FTE wyniósł: 115 etatów (130 osoby zatrudnione ogółem) i 7,9 tys. euro wynagrodzenia na etat (7,0 tys. euro na osobę zatrudnioną),
  - ✓ wskaźnik socjalny wartości dodanej GVA (Gross Value Added) wyniósł 2 320 000 euro (2 850 000 euro z subwencjami).

Podobnie jak w segmencie VL1218 DTS należy stwierdzić, że wprawdzie wartość wskaźnika zagrożonych zasobów dla segmentu VL1824 DTS w latach 2013 i 2014 wynosi 1 w związku ze spełnieniem 2 warunku, jednakże, jak już wcześniej wspomniano, połowy dorsza zachodniego (mającego status stada zagrożonego) są nieznaczące i stanowiły 0,72%

całkowitych połowów wykonywanych przez polską flotę rybacką w 2014 r. W 2013 r. połowy dorsza zachodniego stanowiły 0,53% całkowitych połowów floty, a w 2012 0,68%. Należy jednocześnie zauważyć, że w 2012 r. wartość tego wskaźnika dla przedmiotowego segmentu wynosiła 0. Podobnie zwraca uwagę też bazowanie omawianego segmentu floty na połowach przełowionych stad, które są eksploatowane na poziomie wyższym niż F_{MSY} (wskaźnik zrównoważonego odłowu w okresie 2012-2014 przekraczał wartość 1).

Jednocześnie też zwracają uwagę korzystne wyniki osiągnięte przez segment VL1824 DTS w zakresie wskaźników ekonomicznych. Podlegająca pewnym wahaniom wartość wskaźnika ROI w kolejnych latach (w 2013 r. – 7,85%, w 2012 r. – 12% i w 2011 r. – 20,5%) i utrzymująca się na stosunkowo wysokim poziomie w porównaniu do pozostałych segmentów polskiej floty rybackiej, wskazuje na się na dodatni poziom efektywności działalności gospodarczej tego segmentu. Utrzymujące się na stałym poziomie dodatnie wyniki finansowe omawianego segmentu floty potwierdzają tutaj też korzystne pokrywanie kosztów prowadzonej działalności.

W związku z powyższym oraz mając na uwadze niewielką liczbę statków rybackich w przedmiotowym segmencie (w 2014 r. 35 jednostek, stanowiące zaledwie 4% w skali całej polskiej floty rybackiej, w 2013 r. – 33 jednostki, stanowiące również zaledwie 4% w skali całej floty i w 2012 r. – 39 jednostek, stanowiące zaledwie 5% w skali całej floty), co świadczyć może o wywoływaniu niewielkiej presji na zasoby, należy stwierdzić, że nie ma tutaj przesłanek mogących wskazywać na brak zbilansowania zdolności połowowej tego segmentu do zasobów. W związku z tym należy stwierdzić, że zdolność połowowa segmentu VL1824 DTS jest jedynie w nieznacznym stopniu niezrównoważona do dostępnych możliwości połowowych, albowiem wyniki finansowe uzyskane przez ten segment floty wskazują na jego stosunkowo dobrą sytuację ekonomiczną.

Sytuacja segmentu VL1824TM (trawlerzy pelagiczne o długości całkowitej od 18 do 24 m) wygląda następująco:

- ❖ w obszarze wskaźników biologicznych (2014 r.):
  - ✓ wskaźnik zrównoważonego odłowu (sustainable harvest indicator) wyniósł 1,39,
  - ✓ wskaźnik zagrożonych zasobów (stocks at risk) wyniósł 0;
- ❖ w obszarze wskaźników technicznych (2014 r.):
  - ✓ wskaźnik wykorzystania statku (vessel utilisation indicator) wyniósł 64% kWdni i 65% GTdni,
  - ✓ wskaźnik nieaktywnej floty (inactive fleet indicator) wyniósł 0% ogólnej liczby statków rybackich w omawianym segmencie floty;
- ❖ w obszarze wskaźników ekonomicznych (2013 r.):
  - ✓ wskaźnik zwrotu inwestycji (ROI) wyniósł 23,01%,
  - ✓ wskaźnik pokrycia progu rentowności przychodem (CR/BER) wyniósł 3,89,
  - ✓ wskaźnik socjalny FTE wyniósł: 68 etatów (69 osób zatrudnionych ogółem) i 7,0 tys. euro wynagrodzenia na etat (6,9 tys. euro na osobę zatrudnioną),
  - ✓ wskaźnik socjalny wartości dodanej GVA (Gross Value Added) wyniósł 5 359 000 euro (5 759 000 euro z subwencjami).

W tym przypadku również zwraca uwagę bazowanie omawianego segmentu floty na połowach przełowionych stad, które są eksploatowane na poziomie wyższym niż F_{MSY} (wskaźnik zrównoważonego odłowu w latach 2013 i 2012 przekraczał wartość 1). Jednakże wskaźnik zagrożonych zasobów w okresie 2012-2014 był na bezpiecznym poziomie i wynosił 0. Dodatkowo zwracają uwagę korzystne wyniki osiągnięte przez segment VL1824 TM w zakresie wskaźników ekonomicznych. Wartość wskaźnika ROI w 2013 r. dla tego segmentu była najwyższa w całej polskiej flocie rybackiej. Kolejnych latach (23,01%). Również wartość wskaźnika CR/BER omawianego segmentu była najwyższa w całej flocie.

Niewielka liczba statków rybackich w przedmiotowym segmencie (w 2014 r. 21 jednostek, stanowiące ok. 2,5% w skali całej polskiej floty rybackiej, w 2013 r. – 18 jednostek, stanowiących zaledwie 2,15 % w skali całej floty), świadczyć może o stosunkowo bezpiecznym poziomie wpływu segmentu na zasoby. W związku z powyższym należy stwierdzić, że zdolność połowowa segmentu VL1824 TM jest zrównoważona do dostępnych możliwości połowowych.

Sytuacja **segmentu VL2440 TM (trawlerzy pelagiczne o długości całkowitej od 24 do 40 m)** wygląda następująco:

- ❖ w obszarze wskaźników biologicznych (2014 r.):
  - ✓ wskaźnik zrównoważonego odłowu (sustainable harvest indicator) wyniósł 1,30,
  - ✓ wskaźnik zagrożonych zasobów (stocks at risk) wyniósł 0;
- ❖ w obszarze wskaźników technicznych (2014 r.):
  - ✓ wskaźnik wykorzystania statku (vessel utilisation indicator) wyniósł 64% kWdni i 64% GTdni,
  - ✓ wskaźnik nieaktywnej floty (inactive fleet indicator) wyniósł 0% ogólnej liczby statków rybackich w omawianym segmencie floty;
- ❖ w obszarze wskaźników ekonomicznych (2013 r.):
  - ✓ wskaźnik zwrotu inwestycji (ROI) wyniósł 2,85%,
  - ✓ wskaźnik pokrycia prognozy rentowności przychodem (CR/BER) wyniósł 1,17,
  - ✓ wskaźnik socjalny FTE wyniósł: 268 etatów (268 osób zatrudnionych ogółem) i 31,8 tys. euro wynagrodzenia na etat (31,8 tys. euro na osobę zatrudnioną),
  - ✓ wskaźnik socjalny wartości dodanej GVA (Gross Value Added) wyniósł 12 982 000 euro (14 203 000 euro z subwencjami).

W tym przypadku zwraca uwagę bazowanie omawianego segmentu floty na połowach przełowionych stad, które są eksploatowane na poziomie wyższym niż F_{MSY} , jednakże tylko w latach 2013 i 2014. Wskaźnik zrównoważonego odłowu w 2012 r. nie przekraczał wartość 1 i wynosił 0,95).

Wskaźnik zagrożonych zasobów w okresie 2012-2014 był na bezpiecznym poziomie i wynosił 0.

Zwracają też uwagę w miarę pozytywne wyniki osiągnięte przez segment VL1824 TM w zakresie wskaźników ekonomicznych. Wartość wskaźnika ROI w okresie 2011-2013 dla tego segmentu była utrzymywała się na stosunkowo równym poziomie, jednakże jego wartość nie przekraczała 5%. Z kolei wartość wskaźnika CR/BER w okresie 2011-2013 przekraczała

wartość 1, co wskazuje na pokrywanie przychodami ponoszonych kosztów stałych i zmiennych (w 2013 r. – 1,17, w 2012 r. – 1,05 i w 2011 r. – 1,17).

Również niewielka liczba statków rybackich w przedmiotowym segmencie (w 2014 r. 43 jednostki, stanowiące ok. 5% w skali całej polskiej floty rybackiej, w 2013 r. – 42 jednostki, stanowiących również 5 % w skali całej floty), świadczyć może o stosunkowo bezpiecznym poziomie wpływu segmentu na zasoby. W związku z powyższym należy stwierdzić, że zdolność połowowa segmentu VL2440 TM jest zrównoważona do dostępnych możliwości połowowych.

Departament Rybołówstwa

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

PLAN DZIAŁANIA

1. Wprowadzenie

Celem planu działania jest zapewnienie równowagi między flotą a dostępnymi zasobami, tak aby zapewnić możliwość prowadzenia działalności połowowej w sposób zrównoważony i efektywny.

Biorąc pod uwagę wskaźniki zawarte w polskim *Raporcie rocznym dotyczącym działań zmierzających do osiągnięcia równowagi pomiędzy zdolnością połowową a wielkością dopuszczalnych połowów* (zwany dalej Raportem), złożonym za rok 2014, stosownie do art. 22 ust. 2 *rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1380/2013*¹, stwierdzić należy, że niektóre segmenty polskiej floty bałtyckiej nie są skutecznie zrównoważone do dostępnych możliwości połowowych.

W związku z tym, należy podjąć odpowiednie działania w celu osiągnięcia zrównoważenia. Działania te będą obejmowały trwałe lub tymczasowe zaprzestanie działalności połowowej, do realizacji których zostaną wykorzystane środki finansowe Programu Operacyjnego „Rybnictwo i Morze” (PO RYBY 2014-2020). Należy zaznaczyć, że działania finansowane w ramach PO RYBY 2014-2020, a odnoszące się do segmentów floty uznawanych w raporcie za zrównoważone, nie są ujęte w niniejszym Planie, lecz zostaną określone w przepisach krajowych, wdrażających Europejski Fundusz Morski i Rybacki.

2. Trwałe zaprzestanie działalności połowowej

Pomoc w zakresie trwałego zaprzestania działalności połowowej obejmie polskie statki rybackie należące do segmentu:

- VL1012 PG – statki o długości całkowitej od 10 m do 12 m prowadzące połowy netami i innymi narzędziami biernymi lub
- VL1218 DFN – statki o długości całkowitej od 12 m do 18 m prowadzące połowy netami,

na które w ostatnich 3 latach przyznano w specjalnym zezwoleniu połowowym co najmniej dwa gatunki objęte kwotami połowowymi, w tym dorsza bałtyckiego.

Wskazane powyżej segmenty floty wykazują wyraźny brak zrównoważenia do dostępnych możliwości połowowych, co zostało jednoznacznie stwierdzone w raporcie. Brak zrównoważenia, o którym mowa powyżej, został zdiagnozowany na podstawie negatywnych wyników uzyskanych przez ww. segmenty floty w zakresie wskaźników biologicznych za okres 2012-2014 oraz wskaźników ekonomicznych za okres 2011-2013.

---

¹ rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1380/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie wspólnej polityki rybołówstwa, zmieniającego rozporządzenia Rady (WE) nr 1954/2003 i (WE) nr 1224/2009 oraz uchylającego rozporządzenia Rady (WE) nr 2371/2002 i (WE) nr 639/2004 oraz decyzję Rady 2004/585/WE

Stosownie do przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 508/2014², pomoc w zakresie trwałego zaprzestania działalności połowowej dotyczyć będzie:

- polskich statków rybackich, które w ciągu dwóch lat kalendarzowych poprzedzających datę złożenia wniosku o dofinansowanie (WoD) prowadziły działalność połowową na morzu przez co najmniej 90 dni w roku;

lub

- rybaków, którzy w ciągu dwóch lat kalendarzowych poprzedzających datę złożenia WoD przez co najmniej 90 dni w roku pracowali na morzu na pokładzie statku rybackiego, którego dotyczy trwałe zaprzestanie.

Trwałe zaprzestanie działalności połowowej będzie realizowane w drodze złomowania statków rybackich. Pomoc będzie wypłacana po trwałym usunięciu danego statku rybackiego z polskiego rejestru statków rybackich (należącego do rejestru floty rybackiej Unii), a także cofnięciu, dotyczącej danego statku, licencji połowowej i wygaśnięciu specjalnego zezwolenia połowowego (upoważnienia do połowów). Zezłomowanego statku nie będzie można wprowadzić ponownie do rejestru. Przewiduje się, że złomowanie obejmie ok. 50 statków rybackich.

Przewiduje się także udzielanie pomocy w zakresie trwałego zaprzestania działalności połowowej na drewniane statki rybackie bez ich złomowania, pod warunkiem, że zachowają na lądzie funkcję związaną z dziedzictwem. Będzie to dotyczyć drewnianych statków rybackich należących do ww. segmentów floty, które są uznane za niezrównoważone. Przewiduje się, że działanie takie obejmie ok. 10 statków rybackich.

Trwałe zaprzestanie działalności połowowej finansowane będzie ze środków finansowych PO RYBY 2014-2020, a pomoc będzie przyznawana do dnia 31 grudnia 2017 roku.

3. Tymczasowe zaprzestanie działalności połowowej

Tymczasowe zaprzestanie działalności połowowej obejmie polskie statki rybackie należące do segmentów:

- VL1218 DTS – trawlerzy denne o długości całkowitej od 12 m do 18 m lub
- VL1824 DTS – trawlerzy denne o długości całkowitej od 18 m do 24 m,

na które w ostatnich 3 latach przyznano w specjalnym zezwoleniu połowowym co najmniej dwa gatunki objęte kwotami połowowymi, w tym dorsza bałtyckiego.

Jak wynika z Raportu, wymienione powyżej segmenty floty wykazują nieznaczne niezrównoważenie do dostępnych możliwości połowowych. Obok zdiagnozowanych negatywnych wyników w zakresie wskaźników biologicznych za okres 2012-2014, zwracają uwagę pozytywne wyniki finansowe uzyskane przez te segmenty floty, co wskazuje na ich stosunkowo dobrą sytuację ekonomiczną. Zatem zastosowanie wobec ww. segmentów floty działań o charakterze tymczasowym, niewyłączających ich trwale z rybołówstwa, jest rozwiązaniem jak najbardziej adekwatnym.

---

² rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 508/2014 z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenia Rady (WE) nr 2328/2003, (WE) nr 861/2006, (WE) nr 1198/2006 i (WE) nr 791/2007 oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1255/2011

Dodatkowo, po zakończeniu przyznawania pomocy w zakresie trwałego zaprzestania działalności połowowej, tj. po dniu 31 grudnia 2017 r., przewiduje się, że pomocą w zakresie tymczasowego zaprzestania działalności połowowej zostaną objęte także statki rybackie należące do segmentu VL1012 PG oraz do segmentu VL1218 DFN, które nie skorzystały z pomocy w zakresie trwałego zaprzestania działalności połowowej.

Stosownie do przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 508/2014, pomoc w zakresie tymczasowego zaprzestania działalności połowowej dotyczyć będzie:

- polskich statków rybackich, które w ostatnich dwóch latach kalendarzowych poprzedzających złożenie WoD przez co najmniej 120 dni prowadziły działalność połowową na Morzu Bałtyckim,

lub

- rybaków, którzy w ostatnich dwóch latach kalendarzowych poprzedzających datę złożenia WoD przez co najmniej 120 dni pracowali na morzu na pokładzie statku rybackiego, którego dotyczy ww. tymczasowe zaprzestanie.

Wsparcie będzie udzielane na okres maksymalnie 6 miesięcy na dany statek rybacki w latach 2014 – 2020. W przypadku otrzymania wsparcia na dany okres, cała działalność połowowa prowadzona przez statek rybacki lub danego rybaka zostanie skutecznie zawieszona.

Ponadto, przewiduje się objęcie niezrównoważonych segmentów floty, pomocą finansową w zakresie ochrony i odbudowy morskiej różnorodności biologicznej i ekosystemów morskich oraz systemów rekompensat w ramach zrównoważonej działalności połowowej, określonych w art. 40 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 508/2014. Celem pomocy będzie zapewnienie tym segmentom alternatywnych form działalności.